

ОСНОВНА ШКОЛА "ЂУРА ЈАКШИЋ"
РАВНИ

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ
ЗА ПЕТИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
за период 2018-2022. године

1. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		
		недељно	годишње	блок настава
1.	Српски језик и књижевност _____ језик	5	180	
2.	Српски као нематерњи језик			
3.	Страни језик - енглески језик	2	72	
4.	Историја	1	36	
5.	Географија	1	36	
6.	Биологија	2	72	
7.	Математика	4	144	
8.	Информатика и рачунарство	1	36	
9.	Техника и технологија	2	72	
10.	Ликовна култура	2	72	
11.	Музичка култура	2	72	
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72 + 54	
13.	Физика			
14.	Хемија			
	УКУПНО: А	24	918	
	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ			
1	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36	
2.	Други страни језик – руски језик	2	72	
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе			
	УКУПНО: Б	3	108	
	УКУПНО: А + Б	28	1026	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених наставних предмета.

4 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса

5 Ученик може да изабере овај предмет, али није у обавези.

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

РЕДНИ БРОЈ	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД	
		НЕДЕЉА	ГОДИНА
1.	Редовна настава	27	1026
2.	Слободне наставне активности	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		недељно	годишње
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

2. ЦИЉЕВИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Циљеви образовања и васпитања су:

- пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- стицање квалитетних знања, вештина и ставова које су свима неопходне за лично остварење и развој, инклузију и запослење и стицање и развијање основних компетенција у погледу комуникације на матерњем језику, комуникације на страним језицима, математичке писмености и основних компетенција у науци и технологији, дигиталне компетенције, компетенције учења како се учи, међуљудске и грађанске компетенције и културног изражавања;
- развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса;
- развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу ради унапређивања личног живота и економског, социјалног и демократског развоја друштва;
- развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;
- развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
- оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада, развојем савремене науке, економије, технике и технологије;
- развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;
- развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
- развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
- формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа, националних

мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

- развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

- повећање образовног нивоа становништва и развој Републике Србије као државе засноване на знању.

A. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности

- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- овладавање техником читања и писања на оба писма
- савладавање просте реченице (појам, главни делови)
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, ликови, поруке)
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање)
- постепено упознавање методологије израде писменог састава

Разред: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: 180

Недељни фонда часова: 5

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	40	20	14	74
Граматика	37	18	13	68
Правопис	3	2	1	6
Књижевност	43	16	8	67
Школска лектира	32	12	5	49
Домаћа лектира	11	4	3	18
Култура изражавања	6	24	9	39
Говорно изражавање	3	4	3	10
Писмени изражавање	3	20	6	29
Укупно	89	50	31	180

Редни број теме	Назив теме	Кључни појмови	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Предметни исходи	Стандарди	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
1.	Грамматика	Реченице, падежи, променљиве врсте речи, глаголи, непроменљиве врсте речи	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација	-Анализом речнице и реченичних чланова наводити ученике да разликују именичке и глаголске додатке -Вежбањем на тексту уочити разлике просте и сложене реченице На конкретном примеру једне изабране речи демонстрирати ученицима њене различите облике у различитим падежима -На сонову конкретних примера у реченици наводити ученике да закључе која су питања за падеже, која је њихова функција, а које значење На конкретном примеру демонстрирати ученицима сваку врсту речи понаособ На задатом тексту заједно са ученицима уочавати глаголска времена -Помоћу многобројних примера објаснити ученицима категорије глаголског вида и глаголског броја	СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологику у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези са њима)	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, панона, Увођење ученика у главне појмове граматике, српског језика прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима Самоевалуација и евалуација	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Домаћи задатак Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i>

2.	Правопис	Велико слово, знакови интерпункције, писање речце НЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција 	Задатим примером утврдити стечена знања о правопису -На задатом примеру навести ученике да уоче правилну употребу великог слова, писања речце НЕ, употребу зареза, тачке и зареза, неколико тачака, цртице.	СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: текстова, табела Самоевалуација и евалуација Кроз практичне примере ученици показују могућност да самостално користе правописне знаке -Дата правописна правила ученици примењују у говорној култури Корелација: страни језици, информатика	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Рад на тексту-групни рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера-вежба</i>
----	-----------------	---	--	--	--	---	---

3.	Писмено изражавање	Писмене вежбе и домаћи задаци, провере знања	-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	-Различитим темама развијати ученичку писану културу -Занимљивим избором тема мотивисати ученике на испољавање креативности -Одређеним темама мотивисати ученике да што више читају и пишу -Систематизацијом обрађеног градива мотивисати ученике да усвоје граматичка правила из области врста речи, падежа, реченице, правописа и теорије књижевности	СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај СЈ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Ученици развијају своју писменост -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност -Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о речима, реченици и падежима -Самостално примењују правописна правила Самоевалуација и евалуација Корелација: веронаука, народна традиција, историја, музичко	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак-Радна свеска Писана провера-вежба</i>
----	--------------------	--	---	--	--	---	--

4.	Усмено изражавање	Говорне вежбе, изражајно казивање стихова, јачање вербалног самопоуздања	Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	Различитим говорним вежбама наставник код ученика развија говорну културу - Наставник подстиче ученике и упућује их на изражајно казивање стихова - Давањем слободе ученицима да се самостално изражавају наставник развија ученичко самопоуздање	СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу СЈ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Јавним излагањем ученици развијају реторичке способности - Изражајним казивањем стихова потврђују лепоту народног стваралаштва - Самосталним изражавањем ученици богате речник и побољшавају свакодневну комуникацију Самоевалуација и евалуација Корелација: реторика, историја,	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Презентације ученика, панои Домаћи задатак Писана провера-вежба дебата</i>
----	-------------------	--	--	---	---	--	---

5.	Књижевност	Лирика, епика	<p>-Компетенција за учење</p> <p>- Рад са подацима и информацијама</p> <p>-Комуникација</p> <p>-Дигитална компетенција</p> <p>- Естетичка компетенција</p>	<p>Заинтересовати ученике за поједине писце појединостама из приватног живота.</p> <p>-Занимљивим приступом датим песмама мотивисати ученике да читају и факултативне садржаје</p> <p>-Тематско-мотивском анализом наводити ученике да уочавају многобројна стилска изражајна средства</p> <p>-Композицијском анализом упознати ученике са знањима о стиху, строфи и рими</p> <p>-На датим тесковима наставник демонстрира приповедне поступке (дескрипција, нарација, дијалог, монолог, унутрашњи монолог)</p> <p>-На примерима из свакодневног живота наводити ученике да усвоје знања о приповедним поступцима</p> <p>-Поређењем различитих текстова упутити ученике да препознају различите приповедне врсте</p> <p>-Мотивисати ученике да праве разлику између народног и уметничког стваралаштва и изнесе лични став о томе</p> <p>-На конкретним примерима из дела наводити ученике да дате ситуације повезују са онима из свакодневице и да правилно вреднују поступке ликова</p>	<p>CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела</p> <p>CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму</p> <p>CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани, неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог, монолог</p> <p>CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономапојеја)</p> <p>CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: тему, мотив, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре књижевноуметничком тексту</p> <p>CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Изражајним читањем ученици утичу на говорну културу</p> <p>-Читањем самостално доносе закључке о стваралаштву појединих писаца</p> <p>-Уочавањем стилских средстава ученици вреднују литерарни поступак</p> <p>-На примеру песме стичу и примењују знања о строфи, стиху и рими.</p> <p>-Читањем различитих приповедних врста ученици развијају позитиван став о прозном стваралаштву</p> <p>-Познавањем стваралачког опуса неког писца ученици самостално закључују о вредностима тих дела</p> <p>-Читајући уче да препознају оно што ће их лично највише заинтересовати и подстаћи да се тиме додатно баве</p> <p>-На основу анализе дела стичу знања о приповедним поступцима, перспективи приповедача</p> <p>-Упоредују народно и уметничко прозно</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задатак</i></p> <p><i>Провера</i></p>
----	------------	---------------	--	---	---	--	--

						стваралаштво и уочавају сличности и разлике Самоевалуација и евалуација Повезивање са савременошћу Корелација су другим предметима: српски, ликовно, веронаука, географија	
--	--	--	--	--	--	---	--

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника -Комисија ученика и наставница	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
				Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Пресек стања по тромесечју

	ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник	Свакодневно током године праћење
		Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме
		- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби

		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима (позориште) -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда панона, различитих врста излагања	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима производе рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет производа	-Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)			
		уз ангажовање ученика (3)			
		ангажовање ученика (2)			

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљеви :

1. Овладавање комуникативким вештинама и развијање способности и метода учења страног језика
2. Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика
3. Стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости
4. Стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика
5. Развијање радозналости, истраживачког духа и отворености према комуникацији са говорницима других језика

Задаци:

1. Разумевање говора (да разуме усмене поруке исказане савременим језиком
2. Усмена изражавање (да буде у стању да учествује у једноставном разговору)
3. Разумевање слушаног текста у вези са свакодневним ситуацијама из домена његовог интересовања
4. Писано изражавање (да напише нешто о себи и својим интересовањима и да изнесе свој лични став о прочитаном)
5. Стицање увида у сличност и разлике у навикама, обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земље чији језик уче

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Недељни фонд часова: 2

Годишњи фонд часова: 72

Преглед тема/комуникативних функција, исхода, наставних садржаја и оперативних задатака, броја часова по теми и укупно

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ
По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	(Комуникативне функције)	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:
<ul style="list-style-type: none">-разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;- поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставна језичка средства;- поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе;- у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима;-разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости;- размене информације које се односе на способности;- опишу сталне способности у садашњости користећи неколико везаних исказа;- разумеју једноставнији опис живих бића, предмета и места и положаја у простору;	1. Introduction Увод Поздрављање; представљање себе и других и тражење/ давање информа-ција о себи и другима у ширем друштвеном контексту; описивање способности у садашњости; описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; изражавање молби и захтева.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Hi! Welcome to my house. I'm Emma. This is my best friend. Her name is Polly. These are my parents. Their names are Peter and Susan. Susan is Emma and Jake's mother. This is my parents' car. What's your address /postcode /phone number? What sports are you interested in? Is this bike yours? No, it isn't mine. Jake's the boy with short dark hair. Where's the man with the violin? He's next to the clock. Where's the racket? It's in the bag. What colour is the hat? It's blue. (The Present Simple Tense глагола to be, присвојни придеви и присвојне заменице, Саксонски генитив, описни придеви, предлози за место); <i>Can you play the guitar? Yes, I can. No, I can't. What can you do? I can't play the guitar, but I can play the piano. (модални глагол can за изражавање способности); May/Could/Can I speak to Mr Hill, please? (модални глаголи can/could/may за изражавање молби и захтева-WB); I've got three</i></i>

<ul style="list-style-type: none"> - опишу жива бића, предмете и места и положаја у простору, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; - разумеју и реагују на једноставне молбе; - упуте једноставне молбе; - уочавају сличности и разлике у култури становања (разлика у појму „башта“) и породичним односима у ВБ и код нас, начину разоноде и популарним спортовима/активностима међу децом и младима 		<p><i>photographs, but I haven't got a ball. He's got a ruler. She hasn't got an apple. Have you got an umbrella? Yes, I have./No, I haven't. What have you got? (Have got за изражавање поседовања);</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на тему (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; 	<p>2. My life Мој живот Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми); изражавање допадања/недопада-ња; описивање и честитање празника и рођендана.</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>We live in London. Our flat is on the third floor. School starts at twenty to nine. On Thursdays, I don't go home at half past three. I have a piano lesson. My sister doesn't go to high school. He never puts the knives and forks in the right place. Do you always take the bus to school? What time do you get up/go to bed? When does summer start in Australia?What's the date today? It's 26th of September. How do children in Britain celebrate birthdays? When does the school year start in Britain?What's your favourite month? My favourite month is September because my birthday is in September. I don't like September because the school year starts in September. What do people in America celebrate on the 4th July? Where do meerkats live?</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - опишу дневни / недељни распоред активности; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју честитку и одговоре на њу; - упуте пригодну честитку; - разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја; - уоче сличности и разлике у временској организацији школске године у ВБ и код нас (мали и велики распусти) 		<p><i>How do people in Britain celebrate Christmas/Easter? What is Shrove Tuesday? When do people in the USA celebrate Halloween/Thanksgiving? What is the biggest festival in Scotland? And in Serbia?</i></p> <p>(The Present Simple Tense за сталне и уобичајене радње, прилози учесталости, основни и редни бројеви-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; 	<p>3. Revision and progress test 1 Понављање и тест 1 Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми);</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>

<p>- у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја.</p>		
<p>- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње; - размене информације које се односе на тренутне радње/активности; - разумеју и размене информације које се односе на тренутне и сталне /уобичајене радње/активности - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа; - разуме и реагује на своје и туђе обавезе; - замени једноставније информације које се односе на своје и туђе обавезе и правила понашања; - представе листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања; - опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.</p>	<p>4. Animals Животиње Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; описивање догађаја у причама; изрицање обавеза; изражавање интересовања, допадања/недопадања</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре – <i>We're learning about the animals here on the farm. They aren't looking at us. I'm not watching TV. I'm doing my homework. What are you doing? Where are they going? (The Present Continuous Tense за изражавање тренутних радњи); At the moment I'm feeding the penguins. I feed them every day. They eat fish. Liam always cleans the animals' houses in the afternoon. Today he's cleaning the elephants' house. (The Present Simple / The Present Continuous – разлике у значењу); I must put out the rubbish. She must tidy up her room. (модални глагол must за изражавање обавеза); While he is sitting under the tree, a nut falls on him. When he sees the animals, he stops them. (The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense у причама/наративно + личне заменице у функцији објекта); Lucy is crazy about football. Do you like playing tennis? What do you like doing? Pavle hates getting up early. (be interested in/ good/bad at, crazy about, like/love/hate-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>

<p>опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа;</p> <p>- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања;</p> <p>- опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.</p>	<p>5. The first written work Први писмени задатак Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; изражавање интересовања, допадања/недопадања.</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у теми 4; задатке слушања, читања и вођеног писања</p>
<p>- разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;</p> <p>- размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>- опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости;</p> <p>- опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл.</p>	<p>6. Holidays Распусти Описивање догађаја и способности у прошлости.</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>I was ill yesterday. She wasn't on holiday last week. Were they at a theme park? No, they weren't./Yes, they were. (The Past Simple Tense глагола to be). We travelled to Spain by plane. We grabbed our luggage and...He forgot his passport. I fell over and hurt my knee. Did you enjoy it there? Yes, I did./No, I didn't. He didn't want to come home. We didn't enjoy our holidays because the weather was bad. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? (The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола) Could you read when you were six? Boris could drive when he was six. (Модални глагол could за изражавање способности у прошлости-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>
<p>препознају и именују појмове који се односе на тему;</p> <p>- разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима;</p>	<p>7. Food Храна Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега;</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>I'm really hungry. Do you want my cheese sandwich? Yes, please. Thank you. I haven't got any food for you. Well, have you got any water? I've got some vegetables. Do you eat any chocolate? Yes, I eat</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - изразе, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих; - изразе присуство/одсуство нечега; разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју и једноставне молбе и захтеве и реагују на њих; - упуте једноставне молбе и захтеве; - затраже и пруже кратко обавештење; - се захвале на једноставан начин; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; - питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства; - на једноставан начин затраже артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) - изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл. - уоче сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас. 	<p>изражавање допадања/недопадања; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина и цена; изражавање упутства (рецепт за припремање хране)</p>	<p><i>a lot of chocolate. Do you drink any milk? Yes, I usually have some milk for breakfast. There isn't any dog food. How many bananas/much cheese do we need? You need a few apples and a little water. (бројиве и небројиве именице, детерминатори some, any, no, much, many, a lot of, a few, a little)</i></p> <p><i>Do you like coffee? No, I don't. I never drink it. He wants 'pljeskavica' for lunch because he likes it. Mmmm! I love cheese. Can I have an orange, please? A loaf of bread, a bunch of bananas, two bags of sweets, a tin of tuna... Anything else? That's £ 80. Here you are. Thank you. You will need 300 g flour, 200 g butter...; Pour the cooked apples into a dish. Put the dish into the oven. (императив, неодређени и одређени члан a/an, the – прво поменути, другоменути); кратке и дуже текстове и дијалоге који се односе на тему (рецепте за припремање хране, разговор у продавници...) и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; - разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих; - изразе присуство/одсуство нечега; 	<p>8. Revision and progress test 2 Понављање и тест 2 Описивање догађаја и способности у прошлости; изражавање присуства/одсуства нечега;</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства; -упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима – ВБ и САД; - часовне зоне – Београд – Лондон 	<p>9. The world Свет Описивање карактеристика места; изражавање положаја у простору; описивање живих бића; исказивање метеоролошког времена;</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>How high is that mountain? It's 2000 metres high. How wide is the river? It's 500 metres wide. How deep is the lake? It's 50 metres deep. How long is the tunnel? It's 2 kilometres long. He's taller than me. He's the tallest. I am better at English, but he's better at Maths. Who's the best student in your class? It's windy today, It was rainy yesterday. It's usually hot in summer. It's usually wet here. The weather in the north-west of England is cold. The weather in the south is nicer than in the north, wetter than in the south. It's warmer and drier in the south, but it's more crowded. Where is the coldest place in the world? What is the fastest animal in the world?...as light as a feather, as white as the snow...This is as bad as Hillside.</i> (компарација придева – сви облици + облик <i>as...as</i>, The Present Simple Tense, The Present Continuous Tense, The Past Simple Tense) У договору са наставником географије, одрадиће се часовне зоне.</p>

<p>разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства;</p> <p>-упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</p> <p>- опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима ВБ и САД;</p> <p>- часовне зоне</p>	<p>10. The second written work Други писмени задатак Описивање живих бића, појава и места.</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведену комуникативну функцију, а које су се радиле у претходној теми; задатке слушања, читања и писања</p>
<p>- разумеју жеље планове и намере и реагују на њих;</p> <p>- размене једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама;</p> <p>- саопште шта они или неко други желе, планирају, намеравају;</p> <p>- разумеју једноставније предлоге и одговоре на њих;</p> <p>- упуте једноставан предлог;</p> <p>- пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p> <p>- разумеју једноставно формулисане предлоге и реагују на њих;</p> <p>- затраже и упуте једноставно формулисане предлоге;</p> <p>- опишу најпознатија уметничка дела примерених узрасту из области филма.</p>	<p>11. Entertainment Забава Исказивање жеља, планова и намера; изрицање обавеза; позив на заједничку активност; исказивање предлога;</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>What does Laura want to do this evening? I am going to watch TV because parents are not going to be at home this evening. Are you going to watch 'Hollyoaks'? Yes, I am. No, I am not. What's Marko going to do? He's going to play football. (Going to за изражавање будућих планова, The Present Simple (want)) She has to get up early. I don't have to get up early on Saturdays. Do you have to get up early on Saturdays? Yes, I do. No, I don't. (Have to за изражавање обавеза) Let's go swimming this evening! That's a good idea. Why don't we meet outside the cinema? OK. What time? How about twenty past two. Fine. I'll see you there at twenty past two. What shall we do today? Why don't we play football? (The Present Simple Tense (be, want) Императив, Why don't we /you...?How about...? Will за одлуке у тренутку говора)</i></p>

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту	Наставна област се реализује кроз слушање и читање дијалога, наративних текстова, формулара, кроз усмено и писмено давање информација о себи и другима (СМС, имејл, формулари).
Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	Овај програм се остварује кроз слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова...)
Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	Ова тема се остварује кроз активности слушања и читања једноставнијих текстова који садрже предлоге; кроз усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора.
Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности	Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности се остварује кроз језичке активности у комуникативним ситуацијама где се ученици користећи модалне глаголе за изражавање молбе и захтева уче правилима учтиве комуникације.
Разумевање и давање упутстава	Ова наставна област реализује се кроз повезивање упутстава (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње, кроз давање упутстава за рад.

<p>Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p>	<p>Кроз интеракцијски однос у учионици ученици се уче усменој и писаној форми упућивању пригодних честитки за прославу рођендана и значајнијих догађаја. Уче и о начину прославе истих у Великој Британији.</p>
<p>Описивање догађаја и способности у садашњости</p>	<p>Кроз усвајање нових граматичких партија, вођењем дијалога, усмеравањем дискусије, кроз систематизацију наученог градива, ученици се уче примени садашњег глаголског времена.</p>
<p>Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>Наставник иницира комуникацију, подстиче самосталност ученика у раду, ученици усмено и писмено размењују и описују догађаје из прошлости кроз израду и реализацију пројеката о историјским догађајима и личностима из прошлости.</p>
<p>Исказивање жеља, планова и намера</p>	<p>Мотивисањем ученика да изразе сопствено мишљење, слушањем и читањем исказа у вези са жељама, плановима и намерама остварује се интеракцијски однос у учионици којим се ученици уче исказивању будућих планова и намера.</p>
<p>Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p>Овај програм се остварује мотивисањем ученика да изразе своје емоције, усмено и писано исказивање својих и туђих осећања мимиком, гестикулацијом, употребом емотикона...</p>
<p>Исказивање просторних односа и величина</p>	<p>Усменим и писаним размењивањем информација у вези са просторним односима и величинама увежбавају се предлози, поређење придева.</p>
<p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>Описивањем хронолошког времена, дневних и недељних активности, климатских услова усменим исказима, повезивањем звучног материјала са илустрацијом и текстом, израдом и презентацијом пројеката о климатским условима, наставник излаже градиво, објашњава нове речи и изразе, врши систематизацију градива.</p>

Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	Овај програм се остварује слушањем и реаговањем ученика на упутства наставника, постављањем питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списак обавеза...)
Изражавање припадања и поседовања	Кроз формулисање једноставнијих израза који се односе на поседовање и припадност постављањем питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарањем на њих ученици се уче да питају и кажу шта неко има или нема и чије је нешто.
Изражавање интересовања, допадања и недопадања	Развијањем интеракцијског односа у учионици размењују информације о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању. Овај програм се остварује и истраживачким пројектних активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата.
Изражавање мишљења (слагања и неслагања)	Иницирањем комуникације наставник подстиче ученике на критичко мишљење, подстиче ученике да изразе своје слагање или неслагање у вези са одређеном темом, поставља питања, упућује на нове изворе знања.
Изражавање количине, бројева и цена	Овај програм се реализује слушањем и читањем текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); писањем списка за куповину; записивањем и рачунање цена, глумом, радом у паровима, препричавањем...

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика:

- посматрање и праћење рада и активности на часу
- усмена провера кроз играње улога у паровима
- задаци у радном делу ученика и радној свесци

- тестови слушања
- ученички радови/ пројекти, панои и презентације
- вођење сопственог речника
- домаћи задаци
- диктати и петнаестоминутне провере, писмени и контролни задаци

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе су:

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави немачког језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Недељни фонд часова: 1

Годишњи фонд часова: 36

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
Грамматика	<ul style="list-style-type: none"> -подстицање на усвајање знања; -мотивисање за рад; -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика; -интерактивно учење; -рад у пару; 	<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна да препозна врсте речи; - зна употребу глагола и њихову промену у презенту, футуру и прошлом времену - зна да броји до 1000; - правилно употребљава прилоге, предлоге, компарацију придева,

	-индивидуални рад.	- зна да састави и изрази одричну реченицу и упитну реченицу - зна да користи модалне глаголе, герундијум
Вокабулар и изговор	-читање наглас; -вежбање акцентовања; -вођење сопственог речника; -рад у пару (дијалог).	-ученик зна одређен фонд речи, уз помоћ наставника правилно чита, разуме текст и спелује
Читање и слушање са разумевањем	-читање разноврсних текстова; -дискусија.	-ученик зна да правилно прочита текст и разуме га на слушање
Писање и писмено изражавање	-диктати; -преписивање текстова;	Ученик: -разуме нови текст са мањим бројем непознатих речи; -правилно пише унапред задате речи и краће текстове.
Конверзација	индивидуално, у пару	ученик је способан да монолошки, уз претходну припрему, у неколико реченица представи себе и друге и одговара на питања везана за унапред прочитани текст

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви додатне наставе су:

За додатни рад се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за немачки језик. Ангажоване ученике стога треба стимулисати и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање немачког језика.

Недељни фонд часова: 1

Годишњи фонд часова: 36

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
Грамматика	- усвајање и адекватна примена новог вокабулара;	Оспособљавање ученикада унапреди све четири вештине страног језика: писање, читање, разумевање текста и конверзација. Оспособљавање ученика, за употребу граматичких форми и лексичких структура.
Вокабулар и изговор	- савладавање техника читања;	
Читање и слушање са разумевањем	- повезивање појмова; - препознавање гласова (нарочито оних који не постоје у матерњем језику);	
Писање и писмено изражавање	- правилно изговарање свих гласова и интонација; - разумевање писаног текста, а то подразумева учење граматичких специфичности;	
Конверзација	- упознавање нових правила фонетике и морфологије.	
Свакодневни енглески	- усавршавање језика кроз медије, интернет, читање часописа	Богаћење вокабулара, развијање међупредметних компетенција, развијање креативности ученика

НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА

Уколико у разреду буде ученика којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитата, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика или других разлога потребна додатна подршка, урадиће се индивидуални образовни план и тај анекс ће бити прикључен Школском програму.

Кључни појмови: култура, правопис, лексика, семантика, граматика, изговор, јачање вербалног самопоуздања, развијање пажње и концентрације, слушање, читање и разумевање прочитаног текста, писање, фразе, књижевна дела и часописи (библиотека Школе), мануелне активности (израда панона, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Корелација са другим предметима: српски језик, немачки и француски језик, грађанско васпитање, математика, домаћинство, ликовна култура, музичка култура, географија

Општа предметна компетенција

Компетенција за учење:

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.

- Зна децја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрачном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.

- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према окоolini:

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

- активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,

- поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи
- или пару,
- доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,
- одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,
- критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција:

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.
- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Основни ниво

Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Познаје основне граматичке и лексичке елементе. Разуме основне појаве и процесе циљне културе.

Средњи ниво

Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве.

Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну

лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе.

Напредни ниво

Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација.

Ученик познаје већину једноставнијих и одређени број сложенијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.

Специфичне предметне компетенције

1) ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Функционално-прагматичка компетенција представља комуникативну компетенцију у ужем смислу и обухвата умеће рецепције (разумевања говора и разумевања писаног текста), умеће продукције (писано и усмено изражавање), умеће интеракције и умеће језичког посредовања (медијације).

Основни ниво

Ученик разуме најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстуалне форме. Уме да обави основне комуникативне активности (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање информација о себи, распитивање о суштинским информацијама које се тичу саговорника).

Средњи ниво

Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе и кратке везане усмене исказе и записе који се тичу његових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговара).

Напредни ниво

Ученик разуме фреквентне и уобичајене писане и усмене исказе, као и кратке, једноставне текстове и усмене прилоге везане за познате теме, појаве и догађаје. Обавља основне језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о искуствено блиским датостима и појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења), у писаном и усменом општењу, уз успостављање базичног, али ефикасног друштвеног контакта.

2) ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Лингвистичка компетенција се односи на познавање и разумевање принципа функционисања и употребе језика и обухвата фонолошко-фонетска, правописна, лексичка, семантичка, граматичка (морфосинтаксичка) знања.

Основни ниво

Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Познаје ограничени број регуларних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог континента језичких средстава. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности.

Средњи ниво

Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученик исправно записује гласове и гласовне комбинације и познаје одређен број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Ученик познаје ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

Напредни ниво

Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу и познаје фреквентна правописна правила. Познаје одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе именица, глагола, придева, прилога. Ученик познаје фреквентне лексичке елементе који се односе на искуствено блиске теме и ситуације.

3) ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво

Ученик познаје основне појаве и процесе који одликују свакодневни живот циљне културе / циљних култура, познаје основне просторне и временске оквире развоја циљне културе / циљних култура, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба. Ученик показује интересовање за одређене појаве и личности циљне културе.

Средњи ниво

Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе. Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Ученик поседује свест о основним сличностима и разликама између своје и циљне културе и препознаје/избегава најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.

Напредни ниво

Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног/страних језика. Разуме утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама. Негује став отворености и радозналости према циљној култури / циљним културама и поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.

Први страни језик

Исходи и компетенције воде ка следећим стандардима:

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.

ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.

ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.

ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате / блиске теме.

ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим / блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.

ПСТ.1.1.6. Разуме појединачне речи и једноставне изразе из текстова савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.)

ПСТ.1.1.8. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба, уколико укључују визуелне елементе.

ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.)

ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.

ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства.

ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.

ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства.

ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.

ПСТ.1.1.17. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.

ПСТ.1.1.18. Писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима.

ПСТ.1.1.19. Пише кратке и једноставне поруке (нпр. СМС, имејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује, извињава или нешто честита.

ПСТ.1.1.20. Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.1.1.21. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...)

ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).

ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.

ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава.

ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).

ПСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.

ПСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.

ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.

ПСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања.

ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.

ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори споро и разговетно.

ПСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова из савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама.

ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима.

ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о познатим и узрасно адекватним темама.

ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.

ПСТ.2.1.10. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима савремене музике.

ПСТ.2.1.11. Разуме смисао једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.

ПСТ.2.1.13. Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину

ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства.

ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.

ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење.

ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама.

ПСТ.2.1.18. Једноставним језичким средствима пореди људе, ствари и појаве.

ПСТ.2.1.19. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ вербалним и невербалним средствима.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.

ПСТ.2.1.21. Пише једноставна лична писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договара о активностима или одговара на питања.

ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу.

ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.2.1.24. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.

ПСТ.2.1.25. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.

ПСТ.2.1.26. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста.

ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације коју су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).

ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила.

ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.

ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).

ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).

ПСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/неприкладно у контексту циљних култура.

ПСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.

ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.

ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.

ПСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.

ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потреба и интересовања.

ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку.

ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, узрасно адекватним темама (нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, спотова) које слуша/гледа у смисленим целинама.

ПСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и већину фрази и израза сложенијих разговетних текстова савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација у порукама, писмима и мејловима о блиским темама.

ПСТ.3.1.7. Разуме упутства која се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.)

ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика.

ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе.

ПСТ.3.1.10. На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција.

ПСТ.3.1.11. Разуме експлицитно изражена осећања, жеље и расположења.

ПСТ.3.1.12. Разуме општи смисао и већину фраза и израза у текстовима из савремене музике.

ПСТ.3.1.13. Разуме смисао једноставних рекламних порука.

ПСТ.3.1.14. Проналази потребне информације у речницима, енциклопедијама, брошурама и на интернет страницама.

ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикана, информатора и сл.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност.

ПСТ.3.1.17. Учествује у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање.

ПСТ.3.1.18. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљења.

ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима.

ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу.

ПСТ.3.1.21. Описује и тумачи податке из табела, графикана, информатора и сл.

ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.3.1.23. Пише обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.

ПСТ.3.1.24. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота).

ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику.

ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.

ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, ослањајући се минимално на језичка средства која се у њему појављују.

ПСТ.3.1.28. Описује и тумачи податке из табела, графикона, информатора и сл.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.3.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.

ПСТ.3.1.30. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.

ПСТ.3.1.31. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.

ПСТ.3.1.32. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентаско-интонацијских правила или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти.

ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.

ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.

ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.

ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).

ПСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/ неприкладног понашања у контексту циљних култура.

ПСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.

ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.

ПСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.

ПСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.

ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.

ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења (програма)

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

ИСТОРИЈА

Циљ наставе и учења предмета:

Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Разред: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонда часова: 1

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере оствареност и исхода
<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – разврста историјске изворе према њиховој основној подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека); – веронаука: моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру 	<p>ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице</p> <p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</p> <p>ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју</p> <p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p>	<p>- Компетенција за учење</p> <p>- Рад са подацима и информацијама</p> <p>- Комуникација</p>	<p>Основи проучавања прошлости (3o+1y=4)</p> <p><u>Основни садржаји</u></p> <p>Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва.</p> <p>Хронологија – рачунање времена.</p> <p>Подела прошлости и периодизација историје.</p> <p>Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.</p> <p><u>Проширени садржаји</u></p> <p>Сродне науке и помоћне историјске науке.</p> <p>Историја око нас.</p> <p>Историјско наслеђе – тековине.</p>	<p>Историјски извори, хронологија, историја, век, деценија, миленијум, ера, архив, музеј</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ</p> <p>Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету...</p> <p>Увођење ученика у главне појмове историје као науке: ера, датум, век, деценија, миленијум, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика</p> <p>Вежбање рачунања времена и препознавања врсте ист.извора на датим примерима</p> <p>Коришћење БИГЗ-овог е-удбеника: тестови, видео записи са питањима, ППТ; едмодо платформе и др.</p>	<p><i>Иницијално тестирање</i></p> <p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задатак</i></p> <p><i>Писана провера-вежба 10. мин</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> – наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; – разликује основне одлике каменог и металног доба; – музичко: искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека – географија: помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на земљи – ликовно: искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност – веронаука: моћи да преприча библијску причу о Постању и доживи је као дело љубави Божије 	<p>ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>	Компетенција за учење; Естетичка компетенција; Рад са подацима и информацијама Комуникација	<p>Праисторија (2о+1п=3)</p> <p><u>Основни садржаји</u></p> <p>Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба).</p> <p><u>Проширени садржаји</u></p> <p>Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...)</p>	Ватра, чочак, друштво, праисторија	<p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика са праисторијских локалитета, ППТ, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија, ликовно- скулптуре Лепенског вира и Винче, музичко васпитање- бубњеви, верска настава- постанак човека, грађанско васпитање- подела друштва по својини Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву или видео материјал Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта-Винча, Лепенски вир, места постанка првобитних људи</i></p>
---	---	---	---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; – користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; – одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; – наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; – идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; – разликује врсте писама цивилизација Старог истока; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; – користи основне историјске појмове – српски: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставном књижевном и некњижевном тексту – географија: повеже географска знања о свету са 	<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске</p>	<p>Рад са подацима и информацијама Комуникација</p> <p>Компетенција за учење; Естетичка компетенција;</p>	<p>Стари исток (3o+2y+1п=6) <u>Основни садржаји</u></p> <p>Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока.</p> <p>Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања.</p> <p>Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...).</p> <p><u>Проширени садржаји</u></p>	<p>Стари век, држава, друштво, монотеизам, политеизам, писмо, Јудаизам, писмо, алфabet, роб, Стари исток, Стари завет</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија- Мала Азија, Нил, Тигар, Еуфрат, ликовно (писма, пирамиде) и музичко васпитање, верска настава-политеизам, грађанско васпитање-однос владара и поданика...</p> <p>Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хамурабијев законик, Херодот-подизање пирамида, опис Вавилонa, Библијске приче о Мојсију, Давиду и Соломону...)</p> <p>Стално коришћење историјске карте и историјског атласа</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација (пирамиде, хијероглифи, клинасто, алфabet, слик различитих друштвених група), шеме друштвене лествице, питања, ППТ, видео-записа</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика</i></p> <p><i>Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задатак</i></p> <p><i>Писана провера-вежба 15 минута</i></p> <p><i>Карта – појмови везани за Стари исток</i></p> <p><i>Индивидуални рад - мини истраживање-митови о постанку света и Вавилонској кули, приче о Соломону, Давиду, Мојсију</i></p>
--	---	---	--	---	--	--

<p>историјским развојем људског друштва и научно-технолошким прогресом</p> <ul style="list-style-type: none"> – ликовно: искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности – веронаука: моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и култура Старог века – веронаука: моћи да разликује Стари и Нови завет и моћи да преприча библијски опис давања десет Божијих заповести Мојсију – музичко: искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека 	<p>карте у којој је наведена легенда</p> <p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>		<p>Специфичности египатске религије.</p> <p>Специфичности религија цивилизација Месопотамије.</p> <p>Основне одлике јудаизма.</p> <p>Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина)</p>			
--	--	--	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој, – идентификује узроке и последице Грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница; – наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке 	<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да</p>	<p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Компетенција за учење;</p> <p>Естетичка компетенција;</p> <p>Комуникација</p>	<p>Античка Грчка (6о+2у+1с+1п=10)</p> <p>Појам античке Грчке – географске одлике.</p> <p>Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација).</p> <p>Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови.</p> <p>Колонизација и основне одлике привреде.</p> <p>Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење).</p> <p>Грчко-персијски ратови.</p> <p>Пелопонески рат – узроци и последице.</p> <p>Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања).</p> <p>Хеленистичко доба и његова култура.</p> <p>Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, Олимпијске игре).</p> <p><u>Проширени садржаји</u></p>	<p>Демократија, ОИ, миг, Илијада, Грчко-персијски ратови, позориште, филозофија, држава, Атина, хеленистичка култура</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Атина, Спарта, Персија, Александрија) ликовно (архитектура, стилови) и музичко васпитање, верска настава-политеизам, грађанско васпитање-демократија, српски (позориште, трагедија, комедија)...</p> <p>Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хомер-Илијада, Херодот-Грчко-персијски ратови, битка на Термопилском кланцу, опис битака Александра Македонског, Аријан)</p> <p>Стално коришћење историјске карте и историјског атласа</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација (Бацач диска, стубови, митски прикази на вазама), шеме друштвене лествице, питања, ППТ, видео-записа</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноя, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта-појмови из Старе Грчке Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање: митови, личности. догађаји</i></p>
---	---	--	--	--	--	---

<p>Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију;</p> <ul style="list-style-type: none"> – израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове; – ликовно: искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно – српски: вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – грађанско: проналази примере моралних поступака у делима које чита – веронаука: моћи да именује неке политеистичке религије; моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе Старог века 	<p>прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p> <p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p>		<p>Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности).</p> <p>Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед...</p> <p>Грчка митологија, пантеон.</p> <p>Седам светских чуда античког доба</p>			
---	---	--	---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове; – лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; – лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког 	<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске</p>	<p>Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција</p> <p>Компетенција за учење; Естетичка компетенција; Комуникација</p>	<p>Антички Рим (6о+3у+1с+1п=11) <u>Основни садржаји</u></p> <p>Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије).</p> <p><u>Проширени садржаји</u></p>	<p>Република, хришћанство, Исус Христ, Библија, Рим, римско наслеђе на тлу Србије, Константин Велики, римско наслеђе, робовласништво</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Рим, Средоземно море, Балканско полуострво-римске провинције, градови: Ниш, Београд, Сремска Митровица, Гамзиград), ликовно (тријумфална капија, палате, амфитеатар), верска настава-развој хришћанства, грађанско васпитање (права робова, државно уређење)... Осмишљавање додатног материјала из историје Коришћење историјских текстова (Постанак Рима, Пунски ратови, Галски ратови...) и њихова анализа Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме-мапе ума из уџбеника, табеле, ППТ, видео записи и др. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија... Коришћење е-уџбеника и едмодо платформе Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе...</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем маја Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова</i> <i>Домаћи задатак</i> <i>Писана провера</i> <i>Карта-провера</i> <i>провера из Старог Рима</i> <i>Индивидуални рад- панои, мини предавања</i></p>
--	--	--	--	--	--	---

<p>Рима у одговарајући миленијум, век или деценију</p> <ul style="list-style-type: none"> – ликовно: искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности – српски: вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном или некњижевном тексту – грађанско: проналази примере моралних поступака у делима које чита анализира сукоб из различитих углова – веронаука: моћи да именује неке политеистичке религије; моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе Старог века – ликовно: искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно; 	<p>карте у којој је наведена легенда</p> <p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену</p> <p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>		<p>Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...).</p> <p>Римски пантеон. Гладијаторске борбе.</p>		<p>Истражује и излаже биографије познатих личности-Константин, Исус Христ, Цезар, Ханибал</p>	
---	---	--	--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум, век и деценију; – израчуна временску удаљеност између догађаја; – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог века; – у излагању историјске нарације користи основне научне појмове; – уочи значај проналазака из најстарије прошлости људског друштва (ватра, точак, писмо); 	<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски</p>	Рад са подацима и информацијама	Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (2 с)		<p>Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника и едмодо платформе, каху квиза</p>	<p><i>Карта - проверка градива из целокупне историје 5 разреда-извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 1 минут</i> <i>Прегледање свески</i> <i>Израда ленти времена</i> <i>Самоевалуација и евалуација</i> <i>Провера</i></p>
--	---	--	--	--	---	--

	<p>феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p>					
--	--	--	--	--	--	--

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године

		основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	свеску евиденције наставника		
			-Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту (сваких 16 часова)
		ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања за тромесечје
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме (4 провере које се раде цео час - по две у полугодишту и бар две провере до 15 минута-једна у првом и једна у другом полугодишту)

		стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
			-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова за један минут - оцена 5 За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање, активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	-Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)			
		уз ангажовање ученика (3)			
		ангажовање ученика (2)			

ГЕОГРАФИЈА

Назив предмета: ГЕОГРАФИЈА

Циљ наставе географије је усвајање знања о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у међупростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету.

Задачи наставе географије су вишеструки. Настава географије треба да допринесе:

- Стицању знања о основним објектима, појавама и процесима у васиони;
- Картографском описмењавању, употреби географских карата и других извора информација у процесу учења и истраживања у свакодневном животу;
- Стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;
- Разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу;
- Развијању географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену;
- Развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору;

Развијање ставова о превентиви, заштити и унапређењу животне средине..

Годишњи фонд часова: 36 часова

ОБЛАСТ / ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	<ul style="list-style-type: none">▪ повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком;▪ повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом;▪ на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека;▪ разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.

ВАСИОНА		<ul style="list-style-type: none"> ▪ разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; ▪ објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; ▪ разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; ▪ одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; 	<p>Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвезђа.</p> <p>Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори.</p>
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	Облик Земље и структура њене површине	<ul style="list-style-type: none"> ▪ помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; ▪ помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; ▪ примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; 	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи, Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.
	Земљина кретања	<ul style="list-style-type: none"> ▪ разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; ▪ повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; ▪ повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; ▪ повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; 	<p>Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време.</p> <p>Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.</p>
	Унутрашња грађа и рељеф Земље	<ul style="list-style-type: none"> ▪ разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); ▪ разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; ▪ наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; ▪ помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); ▪ разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; 	<p>Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.</p> <p>Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији,</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; ▪ опише процес вулканске ерупције и њене последице; ▪ помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; ▪ помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; ▪ разликује ерозивне и акумулативне процесе; ▪ наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови); 	<p>последице и шта радити у случају земљотреса.</p> <p>Стене:</p> <p>магматске, седиментне, метаморфне.</p> <p>Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.</p> <p>Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра.</p> <p>Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).</p>
	<p>Ваздушни омотач Земље</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ опише структуру атмосфере; ▪ наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); ▪ разликује појам времена од појма клима; ▪ наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; ▪ графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; ▪ користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; ▪ наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; ▪ наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја); 	<p>Атмосфера (састав, структура и значај).</p> <p>Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар).</p> <p>Климатски чиниоци, основни типови климе.</p>

			Човек и клима атмосферске непогоде, утицај човека на климу).
	Воде на Земљи	<ul style="list-style-type: none"> ▪ уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; ▪ наведе и опише својства морске воде; ▪ помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; ▪ наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); ▪ разликује типове језерских басена према начину постанка; ▪ наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; ▪ наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; ▪ наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; 	<p>Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје).</p> <p>Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници.</p> <p>Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.</p>
	Биљни и животињск и свет на Земљи	<ul style="list-style-type: none"> ▪ помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; ▪ помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; ▪ опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; ▪ наведе примере за заштиту живог света на Земљи 	<p>Распростирање биљног и животињског света на Земљи.</p> <p>Угроженост и заштита живог света</p>

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	<ul style="list-style-type: none"> ▪ увођење ученика у наставни предмет и упознавање са значајем географије ▪ упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање јасних упутстава за рад

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ помоћи ученицима да повежу постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком
ВАСИОНА	<ul style="list-style-type: none"> ▪ давање ученицима најосновнијих математичко-географских и астрономских знања о васиони, Сунчевом систему, облику и величини Земље и њеном положају у васиони ▪ информисање ученика о основним карактеристикама осталих небеских тела ▪ илустративни прикази планета и осталих небеских тела
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	<ul style="list-style-type: none"> ▪ код проучавања облика и величине Земље и распореда континената и океана користити илустративно-демонстративне методе и методе експеримента уз употребу модела Земље-глобуса и географске карте (треба радити на даљем унапређивању сналажења ученика на карти) ▪ за разумевање Земљине ротације и револуције и последице ових кретања користити очигледна наставна средства (глобус, батеријску лампу, телуријум, видео записе, анимације...), илустративно-демонстративне методе и методе експеримента ▪ илустративно-демонстративни приказ земљотреса и вулканских ерупција ▪ визуелно откривање сличности и разлика између типова стена ▪ израда модела облика рељефа ▪ акценат ставити на достизање исхода који се односе на функционално знање ученика (понашање у случају земљотреса, екстремних температура, атмосферских непогода, бујица и поплава), а треба навести и примере позитивног и негативног деловања човека на природу; указивати на превенцију и на заштиту природе ▪ развијати код ученика одговорност о очувању биљних и животињских врста и рационалном коришћењу природних ресурса, као услову опстанка на Земљи ▪ користити планиране излете да се ученици упознају са објектима геонаслеђа и да развију правилне ставове о његовом значају и очувању ▪ помоћи ученицима да правилно географски посматрају и уочавају природне објекте, појаве и процесе у локалној средини чиме ће се подстаћи радозналост деце и самостално истраживање ▪ помоћи ученицима да користе статистички материјал који је систематизован у табелама, као и да, уколико је то могуће, помоћи им да рукују различитим мерним инструментима

Опште предметне компетенције

Компетенција за учење:

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).

- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према окоolini:

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.

- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опреме коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

- активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,
- поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи
- или пару,
- доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,
- одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,
- критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција:

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.
- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Специфичне предметне компетенције

ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација

Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на некој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Наставни програм географије представља програм оријентисан на исходе. Исходи су искази о томе шта ће ученици знати, разумети и умети да ураде након обрађене наставне области/теме, односно на основу знања која граде учећи географију. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз три програмске области овог предмета.

Главна карактеристика наставе усмерене на достизање исхода је учење у школи током којег наставник треба да обезбеди услове у којима ће ученик учити:

- смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем онога што учи са оним што је већ учио из географије и других предмета;
- проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; предвиђањем последица;
- кооперативно: кроз рад и сарадњу са ученицима и наставником, кроз дискусију и размену мишљења користећи све расположиве изворе знања.

Кључни појмови: географија, географски омотач, литосфера, атмосфера, хидросфера, биосфера, велика географска открића, Сунчев систем, планете, Земљина оса, елипсоид, континенти, океани, ротација, револуција, календар, литосферне плоче, вулканизам, сеизмологија, фосили, рељеф, унутрашње силе, спољне силе, озонски омотач, клима, време, подземне воде, извор, река, језеро, заштита животне средине, угрожене врсте, одрживи развој, национални паркови

Програмску структуру чине три области:

1. Човек и географија
2. Васиона
3. Планета Земља

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење напредовања ученика је у функцији развоја ученика у достизању исхода. Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на то ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабрити да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. У ту сврху, сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Наставник треба да подржи саморефлексију (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстицање саморегулације процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања и планирања како да их остваре. Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма. Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл. Критеријуми бројчаног оцењивања (сумативно оцењивање) су дефинисани Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

ИСХОДИ

По завршетку петог разреда, ученик ће бити у стању да:

- оријентише се у геопростору
- разликује небеска тела у Сунчевом систему
- планира и организује своје активности у складу са последицама Земљиних кретања (смена годишњих доба и смена обданице и ноћи)
- на основу познавања одлика атмосфере израђује план и редослед својих активности (временска прогноза).
- доводи у везу основне одлике Земљиних сфера са природним процесима и просторним и временским распоредом природних непогода на Земљи, ради предузимања заштитних мера.

СТАНДАРДИ

ОСНОВНИ НИВО

У области **ГЕОГРАФСKE СПОСОБНОСТИ И ВЕШТИНЕ** ученик уме да:

ГЕ.1.1.1. оријентише се у природи и на географској карти

ГЕ.1.1.3. употребљава најједноставније мерне инструменте (компас, термометар, хигрометар, барометар, анемометар, кишомер, снегомерна летва) и описује податке које они приказују

ГЕ.1.1.4. употребљава различите географске изворе и статистичке податке.

У области **ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА** ученик уме да:

ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред

ГЕ.1.2.2. препознаје облик Земље и наводи њена кретања

ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике

ГЕ.1.2.4. препознаје догађаје проузроковане деловањем природних сила (земљотреси, вулканизам, поплаве, клизишта, екстремне температуре ваздуха, пожари...) као елементарне непогоде.

средњи ниво

У области **ГЕОГРАФСKE СПОСОБНОСТИ И ВЕШТИНЕ** ученик уме да:

ГЕ.2.1.1. одређује положај места и тачака на географској карти и у простору

ГЕ.2.1.3. класификује географске чињенице (објекте, појаве и процесе) и географске податке и представља их на некој карти картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом.

У области **ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА** ученик уме да:

ГЕ.2.2.1. класификује небеска тела и описује појаве, процесе и њихове односе у Сунчевом систему

ГЕ.2.2.2. описује појаве и процесе у вези са обликом Земље и њеним кретањима

ГЕ.2.2.3. класификује и анализира географске објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)

ГЕ.2.2.4. описује елементарне непогоде и идентификује угрожене територије у нашој држави и свету.

напредни ниво

У области **ГЕОГРАФСKE СПОСОБНОСТИ И ВЕШТИНЕ** ученик уме да:

ГЕ.3.1.2. користи и анализира географске информације дате у писаним и електронским медијима

ГЕ.3.1.3. планира и изводи једноставна теренска истраживања.

У области **ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА** ученик уме да:

ГЕ.3.2.1. анализира последице Земљиног облика и њених кретања

ГЕ.3.2.2. објашњава појаве и процесе у Сунчевом систему и њихов утицај на планету Земљу

ГЕ.3.2.3. анализира физичко-географске законитости у географском омотачу и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

ГЕ.3.2.4. објашњава деловање и последице елементарних непогода у географској средини и предлаже мере за превенцију, ублажавање и отклањање последица у географској средини.

Начин остваривања програма (методе и технике)

Програмски садржаји географије резултат су захтева времена, најновијих достигнућа у науци и примерени су развојним способностима ученика.

Наставне теме су логички распоређене, а обрађују садржаје из опште физичке географије и пружају ученицима основна знања за брже и лакше разумевање градива.

Приликом израде планова рада (глобалног и оперативног) треба предвидети око 60% часова за обраду новог градива и око 40% за друге типове часова, укључујући и излазак у природу. Излазак у природу подразумева посматрања и праћења природних појава и процеса.

Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационих технологија.

Избор наставних метода зависи од циља и задатка наставног часа и опремљености кабинета. Избор облика рада је препуштен наставнику.

Наставници треба да препознају различите нивое знања ученика; да настоје да побољшају квалитет и проверавају резултате учења.

Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете и спорта и да се усавршава пратећи акредитоване семинаре и најновију стручну литературу.

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	-слушају, питају, описују,	ГЕ.1.1.1. оријентише се у природи и на географској карти		

	препознају	ГЕ 1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред ГЕ 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања		
ВАСИОНА	-слушају, питају, описују, препознају	ГЕ 1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред ГЕ 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања		
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	-слушају, питају, упоређују, показују	ГЕ 1.2.3. Именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу) и препознаје њихове основне одлике		

Циљеви додатног рада:

Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научног.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	-разговор			ГЕ.3.1.2. користи и анализира географске

	-уознавање са радом, средствима за рад и начином остваривања			информације дате у писаним и електронским медијима
ВАСИОНА	-разговор -читање и анализа текстова -прављење паноа			ГЕ 3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	-разговор -оспособљавање за самостално препознавање дејства сила Земље			ГЕ.3.2.2. објашњава физичко географске законитости у географском омотачу и наводи мере за његову заштиту обнову и унапређивање ГЕ.3.2.4. објашњава деловање и последице елементарних непогода у географској средини и предлаже мере за превенцију, ублажавање и отклањање последица у географској средини.

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Разред: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонда часова: 2

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	Број часова				Укупно часова по теми	Исходи	Образовни стандарди
		Обрада	Утврђивање	Вежбе	Систематизација			
1.	Порекло и разноврсност живог света	16	6	9	1	32	1,2,3, 4,5,9	БИ.1.6.1., БИ.1.6.3., БИ.1.1.1., БИ.1.2.1., БИ.1.2.2., БИ.1.2.3., БИ.1.6.2., БИ.1.5.1., БИ.1.3.3., БИ.1.1.3., БИ.2.6.1., БИ.2.6.2., БИ.2.6.3., БИ.2.2.3, БИ.2.2.4, БИ.2.1.3, БИ.3.6.1., БИ.3.6.2., БИ.3.1.2., БИ. 3.1.3.
2.	Јединство грађе и функције као основа живота	5	1	1	1	8	1,2,3, 4,5,9	БИ.1.6.1., БИ.1.6.2., БИ.1.6.3., БИ.2.1.2., БИ.2.3.3., БИ.3.6.2., БИ. 3.1.1.
3.	Наслеђивање и еволуција	4	2	3	1	10	1,2,3,5, 6,7,8,9	БИ.1.3.1., БИ.1.6.1., БИ.1.6.3., БИ.1.3.2., БИ.2.6.1., БИ.2.6.3..
4.	Живот у екосистему	4	3	5	1	13	1,2,3,4,9,10,11 ,12,13,14	БИ.1.4.2., БИ.1.1.3., БИ.1.4.4., БИ.1.6.1., БИ.1.4.3., БИ.2.1.3., БИ.2.4.4, БИ.2.6.1., БИ.3.4.2.,

5.	Човек и здравље	4	3	1	1	9	1,9,14	БИ.1.5.3., БИ.2.5.3., БИ.2.5.4., БИ.3.5.5.,
	УКУПНО	33	15	19	5	72		

ИСХОДИ По завршеној области/ теми ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; 2. Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; 3. Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; 4. Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. 5. Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље 	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Жива бића, нежива природа и биологија. – Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. – Једноћелијски и вишећелијски организми. – Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). – Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. – Дисање као размена гасова у различитим срединама. – Излучивање. – Надражљивост. – Покретљивост – кретање.

<p>9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;</p>		<ul style="list-style-type: none"> – Размножавање: бесполно и полно. – Раст и развиће – Дужина живота – Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.
<p>1. Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>2. Групише жива бића према њиховим заједничким особинама;</p> <p>3. Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;</p> <p>4. Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење.</p> <p>5. Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље</p> <p>9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота – Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. – Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. – Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.

резултата;		
<p>1. Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>2. Групише жива бића према њиховим заједничким особинама;</p> <p>3. Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;</p> <p>5. Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље.</p> <p>6. Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке;</p> <p>7. Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота;</p> <p>8. Поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате;</p>	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Преношење особина са родитеља на потомке. – Разлике родитеља и потомака. – Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. – Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. – Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.

<p>9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;</p>		
<p>1. Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>2. Групише жива бића према њиховим заједничким особинама;</p> <p>3. Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;</p> <p>4. Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење.</p> <p>9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;</p> <p>10. Доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи;</p>	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Жива бића из непосредног окружења. – Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. – Заштита живих бића и животне средине. – Пројекат очувања природе у мом крају. – Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. – Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).

<p>11. Направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу;</p> <p>12. Предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин;</p> <p>13. Илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;</p>		
<p>1. Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;</p> <p>14. Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.</p>	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Здрава исхрана и унос воде. – Енергетски напици. – Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. – Физичка активност и здравље. – Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Математика; Физичко и здравствено васпитање; Информатика и рачунарство; Географија; Техника и технологија; Ликовна култура; Српски језик и књижевност; Матерњи језик.

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм биологије за пети разред је део спиралног наставног програма биологије за основну школу и оријентисан је на остваривање исхода.

Спирални наставни програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходном разреду, уз постепено појачавање захтева, у смислу логичких и методолошких операција. На тај начин се знање постепено проширује и продубљује, односно гради.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у пет области предмета: порекло и разноврсност живота, јединство грађе и функције као основа живота, наслеђивање и еволуција, живот у екосистему и човек и здравље. (Исходи за шесту област посматрање, мерење и експеримент у биологији су распоређени у претходних пет, сходно планираним активностима.) Исходи омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и ревидираним стандардима. Они не прописују структуру, садржаје и организацију наставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа. За израду исхода коришћена је Блумова ревидирана таксономија. Исходи су формулисани на нивоу примене.

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета;
- проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Учећи на овај начин, ученик стиче нове вредности јер наставник поставља другачије захтеве.

НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА
<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – У изучавању ћелије акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне делове (ћелијску мембрану, цитоплазму са органелами и једро са наследним материјалом, као и да постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми, као у случају бактерија) и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића. – <i>Није потребно детаљно изучавати грађу ћелије, нити помињати поједине органеле.</i> – Процедуре за истраживање и елементе безбедног рада одређује наставник и упознаје ученике. <i>Препорука је да се микроскоп не користи</i>, већ да ђаци током вежбе самостално користе лупу посматрајући крупне ћелије које су им доступне сходно окружењу у коме се школа налази, као нпр. ћелије паренхима поморанце, јаје птице, икра рибе, јаја водоземаца. – Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд). – <i>Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група</i>, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика. – <i>Препорука је да ученици овог узраста све задатке обављају у пару</i>, чиме развијају способности сарадње и ненасилне комуникације, а наставник може да оствари много бољи увид у активности ученика. – Све што ученици посматрају или истражују би требало <i>да прикажу цртежом</i> и на њему обележе кључне детаље. – После истраживања заједничких особина, ученици би требало самостално да изводе груписање организама, према задатом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру биљака и

	<p>животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Треба <i>више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде</i> (нпр. расту целог живота, могу да пливају...), како изгледају (нпр. имају одређену боју), или зато што <i>a priori</i> знамо припадност групи (нпр. цветнице, бескичмењаци, сисари...). Овакав начин на који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута“ (карактера) које имају и уклапања у поједине скупове (групе), омогућава увођење научног приступа и разумевање биолошке еволуције. – <i>Не препоручује се увођење нижих систематских категорија</i>, осим врсте због наслеђивања особина. – Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова, при чему на овом узрасту <i>не инсистирати на употреби појмова као што су морфологија, анатомија, хијерархија</i>.
<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – У овој области је акценат на <i>ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења</i> и њиховом односу са условима средине у којој живе (нпр. за <i>живот у воденој и копненој средини</i> жаба, комарац, вилин коњиц итд; за <i>живот у води</i> речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга, нека алга итд; за <i>живот на копну</i> човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивља ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка итд; за <i>живот под земљом</i> кртица, ровац, кишна глиста итд;) због чега у препорученим садржајима нема морских организама. Ако су ученици заинтересовани за њих, јер их срећу у нпр. географији или научно-популарним емисијама, наставник треба да одговори њиховим образовним потребама. Треба имати у виду да су примери дати у табели само препоручени садржаји, тј. наставник може користити све или само неке од примера, а може увести и нове адекватне

	<p>примере, сходно окружењу у коме се школа налази, структури одељења и интересовању ученика.</p> <p>– Резултате истраживања би требало искористити за генерализацију и увођење новог појма – <i>прилагођеност (адаптација)</i>.</p> <p>– Часови утврђивања и часови вежбања могу се искористити за <i>радионичарски</i> рад описивања и цртања животних форми на карактеристичним примерима.</p>
<p style="text-align: center;">НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>– У овој области <i>акцент</i> је на преносу особина са родитеља на потомке размножавањем, разликама бесполог и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки.</p> <p>– Потребно је разјаснити да се <i>особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и, истовремено, под утицајем животних услова у којима се њено развиће одвија</i>. Требало би нагласити да варијабилност (различитост јединки) унутар једне врсте настаје кроз садејство ових фактора. <i>Наведене феномене би требало обрадити кроз ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте (нпр. разлике између деце у одељењу, у димензијама и боји плодова на пијаци, између говеда у истом домаћинству; уочавање разлика у висини стабла, броју листова и цветова биљака које расту у хладу и оних који расту на сунцу, или биљака које расту у близини саобраћајница и даље од њих) и кроз оглед са пелцерима или листовима афричке љубичице (биљке са истим наследним материјалом различито изгледају када расту под различитим условима).</i></p> <p>– Огледу треба да претходи <i>постављање хипотезе</i> која ће бити огледом испитана (шта очекујем да ће се десити ако резнице исте биљке гајим у различитим условима осветљености и слично). Закључци о наслеђивању, утицају фактора животне средине и индивидуалној варијабилности могу бити генерализовани и повезани са питањима из свакодневног живота. На овај начин се постиже разумевање различитости између људи са акцентом на то да је свака особа јединствена и непоновљива (чиме се доприноси фундаменталној изградњи осећања</p>

	<p>прихватања и толеранције јер сви смо међусобно различити). Такође, на овај начин намеће се суштинско разумевање разлога због којих животни стил сваког од нас (исхрана, физичка активност, пушење, наркоманија и сл.) утиче на наше особине (нпр. раст и формирање тела током одрастања и касније) и на потенцијална обољевања.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци.</i> – <i>Препорука је да се ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета информатика и рачунарство и техника и технологија.</i> – <i>У петом разреду, неопходно је увести само појам наследног материјала као узрока уочене различитости и појам врсте због варијабилности. Не препоручује се увођење појмова ген, хроматин, хромозом, Менделових правила наслеђивања и слично.</i>
<p style="text-align: center;">ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Исходи у овој области омогућавају да се жива бића проучавају у амбијенту у којем реално живе и да се код ученика развија осећање одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности, као и свест о властитом положају у природи и потреби одрживог развоја.</i> – <i>Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из ове области изводе што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали податке, осмишљавали и реализовали еколошке пројекте.</i> – <i>Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве године, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате.</i>

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<ul style="list-style-type: none"> – У овој области акценат је <i>на основним чињеницама о здравој исхрани</i> (ужина спремљена код куће), води као најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима. – Промене у и на телу, као последице пубертета, требало би повезати са потребом одржавања личне хигијене и хигијене животног простора и опасностима од ступања у преране сексуалне односе. – Препорука је да се за обраду ових појмова <i>повремено доведу стручњаци или одведу ученици у одговарајуће установе.</i> – Свакако би требало обраду прераног ступања у сексуалне односе обратити заједно са <i>школским психологом.</i>
------------------------	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања.

Ниво циља учења	Одговарајући начин оцењивања
Памтити (навести, препознати, идентификовати...)	<ul style="list-style-type: none"> – објективни тестови са допуњавањем кратких одговора – задаци са означавањем – задаци вишеструког избора – спаривање појмова
Разумети (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	<ul style="list-style-type: none"> – дискусија на часу – мапе појмова – проблемски задаци – есеји
Применити (употребити, спровести, демонстрирати...)	<ul style="list-style-type: none"> – лабораторијске вежбе – проблемски задаци – симулације
Анализирати (систематизовати, приписати, разликовати...)	<ul style="list-style-type: none"> – дебате – истраживачки радови – есеји – студије случаја

	<ul style="list-style-type: none"> – решавање проблема
Евалуирати (проценити, критиковати, проверити...)	<ul style="list-style-type: none"> – дневници – студије случаја – критички прикази – проблемски задаци
Креирати (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	<ul style="list-style-type: none"> – експерименти – истраживачки пројекти

Такође, потребно је ускладити оцењивање са његовом сврхом.

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	<ul style="list-style-type: none"> – тестови – писмене вежбе – извештаји – усмено испитивање – есеји.
Оцењивање за учење (формативно)	<ul style="list-style-type: none"> – посматрање – контролне вежбе – дијагностички тестови – дневници – самоевалуација – вршњачко оцењивање – практичне вежбе.

У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе *тестови знања*. На интернету, коришћењем кључних речи *outcome assessment (testing, forms, descriptiv/numerical)*, могу се наћи различити инструменти за оцењивање и праћење.

У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично) може се применити табела у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености. *Наставник треба да означи показатељ* који одговара понашању ученика.

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

У процесу оцењивања добро је *користити портфолио* (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика. Употребу портфолија отежавају недостатак критеријума за одабир продуката учења, материјално-физички проблеми, време, финансијска средства и велики број ученика. Већи број ометајућих фактора је решив успостављањем сарадње наставника са стручним сарадником у прикупљању прилога и успостављању критеријума оцењивања, уз коришћење *Блумове таксономије*.

Како ни један од познатих начина вредновања није савршен, потребно је *комбиновати различите начине оцењивања*. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

МАТЕМАТИКА

Назив предмета

МАТЕМАТИКА

Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред

ПЕТИ

Годишњи фонд часова **144 часа**

Недељни фонда часова: 2

Садржаји програма	Број часова	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Исходи	Образовни стандарди	Кључни појмови	Начин и поступак остваривања програма	Начин провере остварености исхода
1.ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ -Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу N_0 . -Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a=bq+r, 0 \leq r < b$). -Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја.	16+18	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Сарадња - Дигитална компетенција	- израчуна вредност једноставнијег бројевог израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, једначину или неједначину - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама - разликује просте и сложене бројеве и	МА.1.1.1. МА.1.3.1. МА.1.3.3. МА.1.1.5. МА.2.1.3. МА.3.1.2.	- операције са природним бројевима -скуповне операције - НЗС и НЗД -прост и сложен број	-Обновити својства скупова N и N_0 (претходник и следбеник) и подсетити се придруживања бројева тачкама бројевне полуправе -Кроз разноврсне задатке са изразима, једначинама и неједначинама из свакодневног живота, наставити са изграђивањем појмова бројевни израз, променљива, израз с променљивом и придруживање, користећи при томе и термине израз, формула, исказ. -Уочавати примере једноставнијих (функцијских) зависности у разним областима При томе је важно коришћење дијаграма и табела -Увести дељење са остатком -Правила дељивости декадним јединицама и бројевима 2, 5, 4 и 25 увести тако да ученици сами откривају законитости и	-активност на часу -усмени одговор -писмене провере -домаћи задаци -кратки одговори у оквиру решавања задатка пред таблом - оцена предавања - истраживачки задатак

<p>-Делљивост са 2, 5 и декадним јединицама. -Делљивост са 4 и 25. -Делљивост са 3 и 9. -Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. -Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито -Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Веза између НЗД и НЗС</p>			<p>растави број на просте чиниоце - одреди и примени НЗС и НЗД - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке - правилно користи речи <i>и</i>, <i>или</i>, <i>не</i>, <i>сваки</i> у математичко-логичком смислу</p>			<p>активно се укључују у процес истраживања и учења, док за правила делљивости са 3 и 9 треба ученике добро изабраним примерима водити до правила. -На конкретним примерима подскупа N_0, увести различите начине записивања скупова уз увођење појма празног скупа и бесконачног скупа, скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп, са одговарајућим знацима; скуповне операције. Коришћењем примера из текућих садржаја, изграђивати математички језик и уносити прецизност у изражавању. -На подесним примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: <i>сваки</i>, <i>неки</i>, <i>или</i>, <i>и</i>, <i>не</i>, <i>следи</i> (<i>ако...онда</i>). -Увести појмове простог и сложеног броја, објаснити поступак Ератостеновог сита и поступак растављања природних бројева на просте чиниоце и одређивања највећег заједничког делиоца и најмањег заједничког садржаоца, Еуклидов алгоритам (на конкретним примерима) и везу између НЗД и НЗС, и оспособити ученике за њихови примену у проблемским задацима.</p>	<p>- однос према раду</p>
<p>2. ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ -Тачке и праве; односи припадања и распореда.</p>	<p>7+ 10</p>	<p>-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција</p>	<p>- анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом - опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента,</p>	<p>МА.1.3.1. МА.1.3.3.</p>	<p>Симетрија Транслација Вектор</p>	<p>Главни циљ теме јесте да успостави природни прелаз на више нивое разумевања геометрије, са нивоа <i>визуелизације</i> (на коме су базирани садржаји геометрије у првом циклусу), на нивое <i>анализирања</i> и <i>апстракције</i> (одн. <i>неформалне дедукције</i>). -Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање</p>	<p>-посматрање -праћење ангажовања ученика -продукти ученикових активности -писмена провера</p>

<p>-Однос правих у равни; паралелност. -Мерење дужине и једнакост дужи. -Кружница и круг. -- Кружница и права. -Преношење и надовезивање дужи. -Централна симетрија. -Вектор и трансляција.</p>			<p>тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг - нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и трансляцијом - правилно користи геометријски прибор</p>		<p>тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника и, или, а нарочито ако...онда). Садржаје треба да прате задаци у којима се истиче правилно изражавање, договорено означавање, коректно цртање, и којима се подстиче логичко-комбинаторно размишљање. -Полазећи од појмова <i>тачке</i> и <i>праве</i> и односа <i>припадања</i> и <i>распореда</i> увести појам дужи и појам полуправе и начине њиховог обележавања. -Разматрати однос две праве у равни; заједно са овом чињеницом показати цртање праве паралелне датој правој кроз тачку која јој не припада. Као посебно важне области (заједно са границом) истаћи <i>троуглове</i> и <i>паралелограме</i> и начине њиховог означавања. -Објаснити практичан значај стандарних јединица мере и потребу за деловима јединице мере. -Увести појмове: кружница, круг, центар, полупречник, пречник, лук, тетива и тангента. Однос две кружнице, односно два круга разматрати на конкретним примерима и задацима. -Централном симетријом пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике. Истаћи основне особине централне симетрије и повезати их са особинама паралелограма. -Увести појмове усмерених дужи и вектора Транслацијом („паралелним преношењем“) пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике и остале једноставне фигуре.</p>	<p>-усмено испитивање -домаћи задаци -однос према раду -ангажовање на креативном домаћем задатку -ангажовање у групном раду</p>
---	--	--	--	--	---	--

<p>3. УГАО -Угао, централни угао; једнакост углова. -Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). -Упоредни углови; врсте углова. -Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. -Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. -Углови на трансверзали. -Транслација и углови.</p>	<p>7+ 10</p>	<p>-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Сарадња</p>	<p>- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе - нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор - измери дати угао и нацрта угао задате мере - упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно - реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова)</p>	<p>МА.1.3.1. МА.2.3.1. МА.3.3.1.</p>	<p>-врсте углова и операције са угловима</p>	<p>- Угаону линију увести као унију две полуправе са заједничким почетком. Истаћи разлику између конвексне и неконвексне области. Угао увести као унију угаоне линије и једне од поменутих области, али даља разматрања ограничити само на конвексне углове. Увести и означавање углова малим словима грчког алфавета. Користећи се механичким моделима (кретање клатна, лепеза и сл.) мотивисати придруживање кружних лукова (и одговарајућих тетива) угловима. Једнаке углове увести као углове чије су одговарајуће тетиве у круговима једнаких полупречника једнаке. На ово објашњење надовезати конструктивно преношење углова помоћу шестара и лењира, а затим и конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова Развити код ученика вештину мерења и цртања угла помоћу угломера. Повезати једнакост углова са једнакошћу њихових мера. Увести делове степена (минуте и секунде) и поступке сабирања и одузимања мера углова. Објаснити једнакост унакрсних углова и увести нормалност правих. Ученике треба оспособити да цртају нормалу на праву из дате тачке употребом троугаоног лењира, а након истицања нормалности тангенте и одговарајућег полупречника, и за цртање тангенте на кружницу у задатој тачки кружнице. Објаснити шта се подразумева под растојањем тачке од праве. Под углом између правих које нису међусобно нормалне подразумевати одговарајући оштар угао. Истаћи углове које образује трансверзала две паралелне праве. Када трансверзала</p>	<p>-посматрање -праћење ангажовања ученика -писмена провера -усмено испитивање -домаћи задаци -однос према раду -израда панона</p>
---	------------------	--	---	--	--	---	--

						<p>није нормална на паралелним правима, добијене углове поделити на оштре и тупе и истаћи да су сви углови исте врсте међусобно једнаки.</p> <p>Обновити једнакост наспрамних страница паралелограма, и извести једнакост наспрамних углова паралелограма.</p> <p>Објаснити шта се подразумева под растојањем између две паралелне праве.</p> <p>Истаћи односе углова са паралелним крацима.</p>	
<p>4. РАЗЛОМЦИ</p> <p>-Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$).</p> <p>-Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима.</p> <p>-Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака.</p> <p>-Децимални запис разломка и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$).</p> <p>Упоређивање бројева у децималном запису.</p> <p>-Заокругљивање бројева.</p> <p>-Основне рачунске операције с разломцима (y</p>	23+ 32	<p>-Компетенција за учење</p> <p>- Рад са подацима и информацијама</p> <p>-Комуникација</p> <p>-Сарадња</p> <p>-Дигитална компетенција</p>	<p>- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други</p> <p>- одреди месну вредност цифре у запису децималног броја</p> <p>- заокругли број и процени грешку заокругљивања;</p> <p>- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину</p> <p>- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину</p> <p>- одреди проценат дате величине</p>	<p>МА.1.1.1.</p> <p>МА.1.1.2.</p> <p>МА.1.1.3.</p> <p>МА.2.1.1.</p> <p>МА.2.1.2.</p> <p>МА.3.1.1.</p> <p>МА.3.1.3.</p>	<p>операције са разломцима процена размера аритметичка средина</p>	<p>- На почетку увести појмове правога односно неправог разломка, као и мешовитог броја. Претварање мешовитог броја у неправи разломак и обрнуто, повезати са поступком дељења са остатком.</p> <p>-Геометријску интерпретацију ненегативних рационалних бројева уводимо помоћу бројевне полуправе.</p> <p>Примери за то треба да буду разноврсни, имениоци разломака не треба да буду већи од 10. Бројевна полуправа се може користити и за упоређивање разломака.</p> <p>-Проширивање и скраћивање разломака уводити на основу особине количника да се он не мења када се и дељеник и делилац помноже, односно поделе истим бројем различитим од нуле. Скраћивање разломка до несводљивог повезати са познатим поступком налажења највећег заједничког делиоца бројиоца и имениоца.</p> <p>-Упознати ученике са различитим начинима упоређивања разломака.</p> <p>-Увођење децималног записа разломка и њихово приказивање на бројевној полуправој повезати са примерима из свакодневног живота. Превођење</p>	<p>-посматрање</p> <p>-праћење ангажовања ученика</p> <p>-писмена провера</p> <p>-усмено испитивање</p> <p>-домаћи задаци</p> <p>-однос према раду</p> <p>- истраживачки задатак</p> <p>- заинтересованост и мотивација</p> <p>-поступност и кратки одговори пред таблом у циљу објашњења</p>

<p>оба записа) и њихова својства. Изрази. -Једначине и неједначине у скупу разломака. -Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - примени размеру у једноставним реалним ситуацијама - примени аритметичку средину датих бројева - сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер 		<p>разломака у децимални запис започети са разломцима који се могу свести на децималне разломке, а након тога увести и појам периодичног децималног записа. -Сабирање и одузимање разломака увести свођењем на заједнички именилац. Пре дељења разломака упознати ученике са појмом реципрочне вредности разломка и природног броја. -Код сабирања, одузимања и множења децималних бројева користити аналогију са извођењем истих операција са природним бројевима. Код дељења увести прво дељење децималног броја природним, а након тога, кроз добро одабране примере, показати како се дељење децималних бројева своди на претходни случај. - Код израза се треба задржати на примерима који нису сувише сложени, јер је циљ увежбавање извођења рачунских операција и примена њихових особина. Приликом обраде једначина и неједначина треба се задржати на једноставнијим примерима и користити аналогију са решавањем једначина и неједначина у скупу природних бројева. -Веома важан део ове теме су проблемски – текстуални задаци у којима се користе разломци и децимални запис разломака, помоћу којих се подстиче развој логичког начина мишљења. Могу се обрадити и разни проблеми из свакодневног живота, нпр. планирање кућног буџета којим се, поред увежбавања операција са децималним записом бројева, ствара и основа за развој финансијске писмености. -У делу који се односи на примену, потребно је ученике оспособити да процентни запис разломка, аритметичку</p>	<p>тока израде задатка -предавање ученика</p>
--	--	--	---	--	---	---

						<p>средину и размеру повежу са проблемима из свакодневног живота.</p> <p>-Увођење процентног записа разломка пожељно је обрадити кроз визуелне представе на дијаграмима и кроз ситуације у којима се проценат појављује, као што су израчунавања снижења или поскупљења неког производа.</p> <p>-Аритметичку средину је пожељно обрадити и вежбати на конкретним примерима (оцене у дневнику, спорт, кроз истраживачке задатке и сл.).</p> <p>-Важно је правилно формирање и разумевање појма размере. Оспособити ученике за њено коришћење у пракси: при цртању и читању разних планова и графикона; при одређивању растојања; при решавању проблема поделе у датој размери и при повећавању и смањивању слика. Обраду овог градива подредити практичном циљу, уз повезивање с већ упознатим садржајима математике и других предмета.</p> <p>. Резултате истраживања ученици треба да представљају графички и на тај начин стекну осећај за упоређивање разломака у различитим записима.</p>	
<p>5. ОСНА СИМЕТРИЈА Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. - Симетрала угла.</p>	5+8	<p>-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Сарадња</p>	<p>- идентификује оносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор - конструише симетралу дужи, симетралу угла и</p>	МА.1.3.6. МА.2.3.6.	<p>Симетрија Симетрала дужи Симетрала угла</p>	<p>Код увођења појма осне симетрије од велике важности су: примери који се ученицима дају на непосредно посматрање и експериментисање и питања која ученицима постављамо како би дошли до њихових основних представа о најважнијим карактеристикама осне симетрије. Примере са осном симетријом започети на квадратној мрежи са осам симетрије које су идентичне са линијама мреже, са циљем да ученици самостално дођу до основних</p>	<p>-праћење ангажовања ученика -писмене провере -усмено испитивање -белешке -домаћи задаци -однос према раду</p>

			<p>примењује њихова својства</p> <p>-конструира праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави</p>			<p>особина осне симетрије, а затим прећи на примере без квадратне мреже. Осном симетријом пресликавати тачку, дуж, круг, троугао, квадрат и правоугаоник, а приликом цртања користити геометријски прибор.</p> <p>Појам осносиметричне фигуре се такође усваја интуитивно, што значи да се низом примера указује да постоје фигуре које имају једну или више оса симетрија и фигуре које немају ту особину.</p> <p>Ученике научити да користећи геометријски прибор, конструирају симетралу дужи, симетралу угла, нормалу из тачке на праву и примене њихове особине у проблемским задацима.</p>	<p>-активност на часу</p> <p>-поступност у раду</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Информатика и рачунарство; Техника и технологија; Српски језик и књижевност; Географија.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

СТАНДАРДИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ ЗА 5. РАЗРЕД

Број наст. теме	Назив наставне теме	Обрада	Вежбање	Понављање	Укупно	Основни ниво Ученик/ца:	Средњи ниво Ученик/ца:	Напредни ниво Ученик/ца:	Образовни стандарди
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	16	16	2	34	- влада појмовима: подскуп, унија, пресек, разлика; - уме да формира и графички прикаже скупове и њихове подскупове; - дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим;	- изводи скуповне операције и правилно употребљава одговарајуће ознаке; - примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама;	- схвата смисао речи «и», «или», «неки», «сваки»; - изводи сложене скуповне операције; - оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама;	МА.1.1.1. МА.1.3.1. МА.1.3.3. МА.1.1.5. МА.2.1.3. МА.3.1.2.
2.	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	7	7	3	17	-влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао -влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор;			МА.1.3.1. МА.1.3.3.
3.	УГАО	7	8	2	17	- влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао; - уме да их нацрта користећи прибор; - разликује неке врсте углова;	- одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне, рачуна са њима ако су изражени у целим степенима;	- рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; - закључује користећи особине паралелних и нормалних правих,	МА.1.3.1. МА.2.3.1. МА.3.3.1.

								укључујући углове на трансверзали;	
4.	РАЗЛОМЦИ	23	28	4	55	- уме да преведе децимални запис у разломак и обрнуто; - упореди по величини бројеве истог записа; - изврши једну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је потребно (сабирање и одузимање разломака са истим имениоцем);	- упореди по величини бројеве записане у различитим облицима; - израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета;	- одреди вредност сложенијег бројевног израза; - користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама;	МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.2.1.1. МА.2.1.2. МА.3.1.1. МА.3.1.3.
5.	ОСНА СИМЕТРИЈА	5	6	2	13	- познаје осну симетрију и њена својства;	- конструише симетралу дужи и симетралу угла;	- конструише симетралу и осу симетрије сложенијих фигура;	МА.1.3.6. МА.2.3.6.
	ШКОЛСКИ ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКОМ	0	0	8	8				
	УКУПНО	58	65	21	144				

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања, разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова;; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника -Ученици и наставник	Број решених задатака на табли: Задатак са основног нивоа: + Задатак са осредњег нивоа :++ Задатак са онапредног нивоа :+++ 15плусева-оцена2 25 плусева-оцена3 35плусева-оцена4 45плусева-оцена5	Свакодневно бележење током године Пресек стања на полугодишту или пре у зависности од скупљених плусева
		ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Прецизност и поступност Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник	Свакодневно током године праћење/ пресек стања за тромесечје (16 часова)

			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Писмене провере	Бодовање: I 0-29% -1 30-49%-2 50-69%-3 70-89%-4 90-100%-5	Након сваке теме
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	- Групни рад, рад у пару (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела, дијаграм, истраживачки задатак...)	По потреби
		ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњавања захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа, добија оцену недовољан (1).			

Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Утисак о укупном раду ученика уз образложење наставника: -Јављању на часовима (-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествоје, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Иницијатива и квалитет продукта	На крају школске године
		висок степен ангажовања ученика (4)	-Израда панона, предавање, презентација, различитих врста излагања		
		уз ангажовање ученика (3)	-Тачност, прецизност и свеобухватност одговора		
		ангажовање ученика (2)	-Укљученост у рад и на часовима обраде, повезивање и закључивање -Ангажовање на различити изворима знања		

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Назив предмета: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање студената за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 36 часова/ 1 час недељно

Програм наставног предмета информатика и рачунарство, у другом циклусу основног образовања и васпитања, организован је по спиралном моделу и оријентисан је на остваривање исхода. Исходи говоре о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи овај предмет. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности студената у три тематске целине: ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство.

Програм наставног предмета информатика и рачунарство, у другом циклусу основног образовања и васпитања, организован је по спиралном моделу и оријентисан је на остваривање исхода. Исходи говоре о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи овај предмет. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности студената у три тематске целине: ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство.

ИСХОДИ	ТЕМА/ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу - Правилно користи ИКТ уређаје - Именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја - Прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса - Прилагоди радно окружење кроз основна подешавања - Креира дигиталну слику и примени основне акције едитовања и формирања (самостално и сараднички) - Креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и формирања (самостално и сараднички) - Примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа - Креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и формирања (самостално и сараднички) - сачува и организује податке - разликује основне типове датотека 	<p>1. ИКТ (9)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Предмет изучавања информатике и рачунарства. - ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. - Подешавање радног окружења. - Организација података. - Рад са сликама. - Рад са текстом. - Рад са мултимедијом. - Рад са презентацијама.

<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; - доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине - разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету - реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета - приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај - информацијама на интернету приступи критички - спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету - објасни појам ауторских права и разликује основне лиценце за дељење садржаја - препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем -рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету 	<p>2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин - Правила безбедног рада на Интернету - Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја - Заштита приватности личних података - Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом
<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке - схвати математичко-логички смисао речи "и", "или", "не", "сваки", "неки", израза "ако...онда" - зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и 	<p>3. РАЧУНАРСТВО (16)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“. - Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам. - Увод у тему програмирања. - Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање.

<p>интерпретира их алгоритамски</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема - креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу - сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби - користи математичке операторе за израчунавања - објасни сценарио и алгоритам пројекта - анализира и дискутује програм - проналази и отклања грешке у програму 		<ul style="list-style-type: none"> - Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком, видеом. - Програм-катоорије, блокови, наредбе, инструкције. - Програмске структуре (линијска, циклична, разграната)
<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака - одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта - наведе кораке и опише поступа решавања пројектног задатка - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен - поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника 	<p>4. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА (6)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења - Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима - Представљање резултата пројектног задатка

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
<p>1. ИКТ (9)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о ИКТ проширити користећи различите изворе знањанавођењем примера примене ИКТ-а.

	<ul style="list-style-type: none"> - Ученике информативно упознати са предметом изучавања информатике и рачунарства познатим примерима. - Увести појмове хардвер и софтвер. Скренути пажњу на правилно руковање ИКТ уређајима. - Појам оперативни систем увести кроз повезивање претходног искуства. Нагласити који оперативни систем користе рачунари на којима ће радити у школи. - Кроз демонстрацију и личну активност ученика, скренути пажњу на правила која важе у кабинету и у раду са рачунарима и опремом. - Кроз конкретне примере објаснити појам датотеке и неопходност организације датотека у рачунару: чување и проналажење, премештање или брисање (поменути "Корпу за отпатке"). - Креирање и уређивање дигиталне слике / цртеже коришћењем расположивих алата изабраног програма. - При раду са текстом применити основне алатке за уређивање и обликовање текста. Наглашавати потребу одабира одговарајућег писма и инсистирати на примени правописа. -Снимање звука и видео-записа, сходно могућностима, (камера, микрофон, звучници, мобилни телефони, итд). -При изради мултимедијалних презентација применити основне алатке за уређивање и обликовање садржаја. У програму за израду мултимедијалних презентација користити раније креиране звучне и видео записе.
<p>2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Фронтални,индивидуални и групни (у пару) - При реализацији тематске целине Дигитална писменост појаснити ученицима шта значи коришћење ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин, и нагласити да то није обавеза само ИТ стручњака већ свих корисника. Демонстрирати функције антивирусног програма и заштитног зида. - Анализирати са ученицима од каквог су материјала направљени ИКТ уређаји, да ли се такви материјали могу рециклирати и на које све начине се могу одлагати дигитални уређаји који нису у употреби, у циљу заштите животне средине. - Проверити са ученицима њихова досадашња искуства у коришћењу веб-прегледача (читача, браузера). Разговарати о сајтовима претраживачима и начинима претраге, увести појмове аутор и ауторска права и навести основне лиценце. – Претрагу интернета и одабир релевантних страница из приказаних резултата претраге. (Како проналазимо, бирамо и преузимамо информације? Како стварамо (онлајн апликације)? Како размењујемо информације и сарађујемо на интернету?) - На унапред припремљеном скупу веб-страница кроз дискусију о процени информација пронађених на интернету (публика којој је сајт намењен, аутор, тачност / прецизност, објективност, актуелност и интернет адреса) подстицати развој критичког мишљења ученика. - Упознати ученике са правилима понашања на интернету (енг. netikette). За утврђивање и појашњавање ове теме, организовати квизове и радионице (на теме безбедно - небезбедно, пожељно – непожељно понашање на

	<p>интернету) као и симулације небезбедних ситуација са акцентом на то како је пожељно реаговати у датим ситуацијама (кроз играње улога и сл.).</p> <p>- У корелацији са другим предметима (физичко и здравствено васпитање) велику пажњу посветити томе како уређаји које свакодневно користе (рачунар, телефон, таблет ...) могу лоше да утичу на њихово здравље при чему их треба водити ка ситуацијама на које их родитељи свакодневно подсећају (лоше држање, дуго гледање у екран, ...). Посебну пажњу посветити развоју свести код ученика о времену у току дана, утрошеном на рад са технологијом и могућим развојем зависности од технологије.</p>
<p>3. РАЧУНАРСТВО (16)</p>	<p>- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)</p> <p>- Реализација теме може се започети приказивањем мотивационих филмова о програмирању. Увести појмове: програм и програмирање. Демонстрирати готове анимације и рачунарске игре ради развијања свести и побуђивања мотивације да ученици сами могу да креирају своје игрице. Одабрати пример игрице за анализу (на пример са портала www.code.org), као и друге мотивационе материјале из сличних образовних извора) са циљем упознавања студената са корацима у решавању једноставних проблемских задатака. Увести појам алгоритма при решавању најједноставнијег проблема.</p> <p>- У међупредметној координацији са предметом математика, увести математичко-логичке појмове које леже у основи информатике и рачунарства: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп (са одговарајућим знацима);</p> <p>- На подесним примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако ... онда). Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника "и", "или", а нарочито "ако ... о</p> <p>- Визуелно програмирање (Scratch, Stencil, AppInventor, Alice, ... које треба да омогући алгоритамско решавање проблема и основе програмирања.</p> <p>У зависности од изабраног програмског окружења прилагодити сва следећа објашњења специфичностима тог алата.</p> <p>- Демонстрирати поступке: избор објеката (нагласак на библиотеке), слагање блокова по принципу "превучи-и-пусти" и покретање програма.</p> <p>- Демонстрирати на сваком примеру следеће технике: креирање пројекта.</p> <p>- Демонстрирати и указивати на разноврсне функционалности доступне у палетама блокова.</p> <p>- Кроз активну наставу и укљученост у процес креирања програма од првих часова, ученици ће постепено усвојити потребне појмове, знања и вештине.</p> <p>Анализирати са ученицима карактеристике појединих структура и оправданост примене у појединим ситуацијама.</p>

<p style="text-align: center;">4. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА (6)</p>	<p>Поступак корак по корак до решења проблема, треба да послужи за систематизацију поступка израде пројекта.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни - Ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализовати са ученицима најмање два пројектна задатка, један из области ИКТ и Дигитална писменост и други из области Рачунарство (договорити се са ученицима и наставницима других предмета, који покривају област изабране теме). - При реализацији првог пројектног задатка ставити нагласак на разради пројектног задатка - од израде плана до представљања решења. - Наставник планира фазе пројектног задатка у складу са временом, сложености теме, расположивим ресурсима - Пројектни задаци се баве реалним темама из школског или свакодневног живота. - Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања достигнућа. - Пројектни задаци подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета - Дobar пример сумирања научених поступака је израда пратеће документације у виду фајлова различитог типа, као што су: текстуални фајлови, слике, видео материјали и сл. <p>Идеја за пројектни задатак може бити и израда квиза и теста за проверу знања, понављање, утврђивање, систематизацију градива из целог предмета.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученици пре прикупљања материјала израђују сценарио (причу или алгоритам за конкретан задатак), разрађују кораке и описују поступак решавања пројектног задатка. - Део задатка је и чување материјала употребљеног за решавање пројектног задатка. Очекивани продукт пројектног задатка је мултимедијални садржај у форми: стрипа, анимације, игрице и сл. - Напреднији ученици могу израдити алгоритам и програм за решавање конкретног проблемског задатка
--	--

КЉУЧНЕ РЕЧИ ПО ОБЛАСТИМА:

1. **ИКТ:** Информатика и рачунарство – ИКТ – хардвер – софтвер – оперативни систем – кориснички програм – датотека
2. **Дигитална писменост:** ИКТ уређаји – рециклажа – ауторска права – зависност од технологије – заштита – одговорно и безбедно
3. **Рачунарство:** програм – програмирање – алгоритам – визуелно програмирање – блок – скрипта - ИКТ - рачунар - екстерни уређаји
4. **Пројектна настава:** пројекат – фазе пројекта – сценарио – мултимедијални садржај

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. Рад с подацима и информацијама
2. Решавање проблема
3. Сарадња
4. Дигитална компетенција
5. Одговоран однос према здрављу
6. Компетенција за учење
7. Одговорно учешће у демократском друштву
8. Естетичка компетенција
9. Комуникација
10. Одговоран однос према околини

Заступљеност компетенције по наставним областима:

1. **ИКТ: 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9**
2. **Дигитална писменост ј: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10**
3. **Рачунарство: 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9**
4. **Пројектна настава: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10**

Напомена: Наведени бројеви, десно од одговарајуће наставне области, указују да се развија и постоји нека од горе наведених компетенција означених бројевима од 1 до 10.

Битно је напоменути да постоји корелација са свим наставним предметима коју је најлакше остварити при изради пројеката .

ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА (ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА)

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)					
Шта пратимо			Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета	Процењују се: вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура;	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	<ul style="list-style-type: none"> • Број јављања: • За јављање + • За јављање више пута ++ • За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 • Ко не зна одговор - 	Свакодневно бележење током године
		рад са подацима и рад на различитим врстама тестова;	ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању	- Усмено одговарање, свеска евиденције наставника	Учесталост по месецима
	вештине, руковање алатима и технологијама и извођење	-Редовност онлајн домаћег, свеска		Свеобухватност одговора Сналажење у одговарајућим и намеским програмима и апликацијама Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту

	радних задатака.	<p>помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>евиденције</p> <p>- Писане онлајн провере, свеска евиденције</p>	<p>За три неурађена онлајн домаћа задатка -1 у свеску</p>	<p>Свакодневно током године праћење/ пресек стања за тромесечје</p> <p>На крају наставне године</p>
		<p>ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);</p>	<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције</p> <p>Рад у пару</p>	<p>Бодовање: 35-49%-2 50-74%-3 75.89%-4 90-100%-5</p>	<p>Након сваке теме</p>
		<p>ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);</p>	<p>(посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције</p> <p>-Сналажење у апликацијама програмима</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (апликација, табела...)</p>	<p>По потреби</p>
				<p>Прва три пара која ураде добијају +5</p>	<p>По потреби</p>

					На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, -Учешћу на такмичењима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима..	Све што је рађено на часу налази се у свескама или фолдерима или у облаку, друпбоксу (у зависности од захтева)	Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)			
		уз ангажовање ученика (3)			
		ангажовање ученика (2)			

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Назив предмета: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 72 часа

Недељни фонд: 2 часа

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">• По завршетку ове теме ученик треба да:• зна да опише улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање• разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју• наводи занимања у области технике и технологије• процењује сопствена интересовања у области технике и технологије• организује радно окружење у кабинету• правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном	1. Животно и радно окружење (6)	<ul style="list-style-type: none">- Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења.- Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије.- Правила понашања и рада у кабинету.- Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду.- Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.

окурењу		
<p>По завршетку ове теме ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • процени како би изгледао живот људи без саобраћаја • класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени • наводи професије у подручју рада саобраћај • направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија • разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила • правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају • користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима • аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник • повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика • одговорно се понаша као путник у возилу • показује поштовање према другим учесницима у саобраћају • анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла 	<p>2. Саобраћај (14)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Улога, значај и историјски развој саобраћаја. - Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. - Професије у подручју рада саобраћај. - Употреба информационих технологија у савременом саобраћају - Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. - Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. - Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. - Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.

<p>По завршетку ове теме ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет • правилно чита технички цртеж • преноси податке између ИКТ уређаја • примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару • користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима • користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима • преузима одговорност за рад • представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер 	<p>3. Техничка и дигитална писменост (16)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). - Формати цртежа (А3, А4). Размера. - Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). - Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника). - Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). - Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање). - Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, смартпхоне, дигитални фотоапарат). - Апликација за дигиталну обраду слике. - Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолуције слике, издвајање дела слике. - Креирање документа у програму за обраду текста. - Форматирање текста, уметање слике и графике. - Интернет претрага и приступ онлине ресурсима.
<p>По завршетку ове области ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повезује својства природних материјала са 	<p>4. Ресурси и производња (20)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали.

<p>применом</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже • сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета • правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) • направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом • самостално израђује једноставан модел 		<ul style="list-style-type: none"> - Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). - Врсте, својства и примена природних материјала. - Технологија прераде и обраде дрвета. - Технологија прераде и обраде коже. - Текстилна технологија. - Технологија производње папира. - Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). - Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.
<p>По завршетку ове области ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе • одабира материјале и алате за израду предмета/модела • мери и обележава предмет/модел • ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате • користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења • самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ • показује иницијативу и јасну оријентацију ка 	<p>5. Конструкторско моделовање (16)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. - Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. - Тимски рад и подела задужења у тиму.

<p>остваривању циљева и постизању успеха</p> <ul style="list-style-type: none"> • планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова • активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима • пружи помоћ у раду другим ученицима • процењује остварен резултат и развија предлог унапређења 		
--	--	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
<p>1. Животно и радно окружење (6)</p>	<p>- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)</p> <p>- Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о техници и технологији проширити користећи различите изворе знања. Развој технике повезивати са историјским епохама и догађајима.</p> <p>-Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе.</p> <p>- Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.</p>
<p>2. Саобраћај (14)</p>	<p>-Фронтални, индивидуални и групни</p> <p>-Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине рагулисања саобраћаја и безбедна кретање од школе до куће.</p> <p>Тежиште ове теме је на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају • употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење

	<p>сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи.</p> <p>- За реализацију ових наставних садржаја, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовним часовима или у раду слободних активности као и коришћењем рачунарске симулације.</p>
<p>3. Техничка и дигитална писменост (16)</p>	<p>- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)</p> <p>- Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања...</p> <p>- Оспособити ученике и инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине њиховог коришћења. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања.</p> <p>- Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн.</p> <p>- Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима.</p>
<p>4. Ресурси и производња (20)</p>	<p>- Фронтални, индивидуални, групни</p> <p>- Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима.</p> <p>- Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца.</p> <p>- Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил,</p>

	<p>кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. -Упознавати ученике са професијама из ове области. - На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела. - Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.
<p style="text-align: center;">5. Конструкторско моделовање (16)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Пројекте реализовати у паровима или малим групама. - У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. - Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе и пружа им се могућност да реализују своју идеју. - Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. - Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. - Ученици самостално врше мерење и обележавање. - Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. - По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим производима може много научити ако се схвати где су грешке направљене. - Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.

КЉУЧНЕ РЕЧИ ПО ОБЛАСТИМА:

5. **Животно и радно окружење:** техника и технологија – занимање – организација – заштита – безбедност
6. **Саобраћај:** саобраћај - саобраћајна средства - правила и прописи - одговорност - заштита - безбедност – професије
7. **Техничка и дигитална писменост:** прибор - скица - технички цртеж - формати папира - котирање - размера - ИКТ - рачунар - екстерни уређаји
8. **Ресурси и производња:** ресурси - извори енергије - облици енергије - материјали - алати - обрада – безбедност
9. **Конструкторско моделовање:** пројекат - фазе пројекта - технолошки поступак - тимски рад - предузетништво

ОПШТЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Компетенције су засноване на функционално интегрисаним знањима, вештинама, ставовима, вредностима и личним својствима и способностима које омогућавају особи да умешно и одговорно решава проблеме и изазове са којима се среће у различитим ситуацијама (код куће, у школи, у пословном окружењу, итд.) као активни учесник у заједници и друштву.

Међупредметне компетенције се развијају активним учешћем у наставним и ваннаставним активностима, усвајањем знања, вештина, става и вредности, дубљим разумевањем различитих предметних области и њиховом применом на ситуације из свакодневног живота у различитим контекстима (лични, професионални, образовни итд.). Њима се омогућава активно учешће у животу и развоју заједнице, те остварење личних интереса и аспирација.

Општа предметна компетенција представља наративни опис ситуација, проблема и изазова које ученици могу са савладају на основу знања, вештина, ставова и вредности које се стичу кроз учење и наставу из датог предмета. Њоме се описује крајња сврха учења на начин који је разумљив и особама које нису стручњаци за дати предмет.

Општа предметна компетенција одређена за предмет техника и технологија гласи: „Ученик разуме привредне и етичке вредности људског рада. Он користи своје знање стечено у техничко- технолошким областима у корист сопственог развоја и чини прве одлуке везане за будуће школовање и професију. Ученик познаје ИКТ и користи их при решавању проблема у различитим областима и истражује нове могућности њихове примене“.

Специфичне предметне компетенције представљају компоненте опште предметне компетенције и њиховим развојем ученици остварују општу предметну компетенцију. Поред опште предметне компетенције ограничен број специфичних предметних компетенција се дефинише за сваки предмет понаособ.

Специфичне предметне компетенције одређене за предмет техника и технологија гласе:

„Ученик разуме представљене проблеме користећи композитна знања из техничких дисциплина и информатике и он схвата техничко-технолошке поступке и користи креативне способности у процесу стварања материјалних производа;

„Ученик путем информационо комуникационих технологија прикупља податке, анализира, систематизује и презентује информације, електронски комуницира и управља ИТ уређајима“.

При одређивању међупредметних компетенција водило се рачуна о успостављању што више веза са компетенцијама које се могу развијати у областима технике, технологије и информатике. Оквир међупредметних компетенција садржи следеће елементе:

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. Рад с подацима и информацијама
2. Решавање проблема
3. Сарадња
4. Дигитална компетенција
5. Одговоран однос према здрављу
6. Компетенција за учење
7. Одговорно учешће у демократском друштву
8. Естетичка компетенција
9. Комуникација
10. Одговоран однос према околини

Заступљеност компетенције по наставним областима:

5. **Животно и радно окружење: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10**
6. **Саобраћај: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10**
7. **Техничка и дигитална писменост: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10**
8. **Ресурси и производња: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10**
9. **Конструкторско моделовање: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10**

Напомена: Наведени бројеви, десно од одговарајуће наставне области, указују да се развија и постоји нека од горе наведених компетенција означених бројевима од 1 до 10.

Техника и технологија је наставни предмет повезан са свим другим наставним предметима, а тим и свим међупредметним темама. Та повезаност произилази из апликативне и интегративне функције технике и технологије. Садржаји других предмета се могу применити (у већој или мањој мери) у настави технике и технологије, а остали предмети могу вршити уобличавање садржаја на начин који се користи у техници и технологији.

Најизраженија повезаност је са предметима природних наука (физика, хемија, биологија) јер се одређене врши директна примена стечених знања. Исто важи и за знања стечена у математици.

Српски језик и страни језици су повезани са техником и технологијом развојем комуникацијских вештина (усмено, писмено и графичко изражавање, документовање и презентовање).

Историја је повезана са наставом технике и технологије управо због тога што је развој технике и технологије битно утицао историјске догађаје (индустријсек револуције, ратови).

Велика географска открића, енергетски извори и њихова заступљеност су главне додирне тачке географије и технике и технологије.

Веза између технике и технологије и ликовна културе је: развијање естетске улоге, графичким дизајном, цртање и моделовање

Техника и технологије има чврсту везу са информатиком и рачунараством због велике примене ИКТ технологија у настави технике и технологије и сличног начина рада (доста су заступљени практичан рад и вежбање где се директно примењује стечено знање). Развој технике и технологије информатике и рачунарства су у готово директној зависности.

Сличност наставе физичког и здравственог васпитања и технике и технологије је што се код оба предмета потенцира развој моторике ученика. Умарање до којег долази услед вежбања је слично будућем професионалном раду ученика. Исто је и са одмором, односно релаксацијом. Очување здравља при раду је такође битна спона ова два предмета.

Међупредметне компетенције се развијају кроз све наставне предмете, при чему сваки предмет даје свој допринос, чак и онда када директна повезаност није видљива на први поглед.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика.

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена. Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе. За додатно ангажовање ученика бирати теме и идеје које ће повезати знања и вештине стечене у овом предмету са другим знањима, уз активно учешће у животу школе.

Васпитно-образовни исходи оквир су за вредновање и оцењивање, а својом структуром садрже сазнајну, психомоторичку и афективну компоненту.

Сазнајне компоненте - теоријска и чињенична знања, разумевање и примена; могу се вредновати током извођења задатака на настави и као резултат рада попут техничких цртежа, резултата испитивања својстава и мерења мерних величина, током ученичког извештавања, презентовања, образлагања и објашњавања сопственог рада.

Психомоторичке компоненте – умећа и вештине, од имитације и манипулације до прецизације (самостално-прецизно извођење операције или манипулације) вреднује се ниво усвојених вештина руковања прибором и алатима, мерним инструментима и различитим техничким средствима. Вреднују се резултати рада као што су технички цртежи, скице, техничка документација, резултати мерења и испитивања. Оцењују се само радови које ученик изради у школи током наставе.

Афективне компоненте – самосталност и одговорност, ниво самосталности при обављању задатака. Вреднује се савесност и редовност у раду, преузимање одговорности према раду, радним задацима, средствима, другим ученицима и наставнику.

Вредновање активности, ако је тимски рад у питању, обавља се са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------	----------------------

- На сваком од часова се додељује по **један поен** (за блок час максимално **два поена**) за наведене параметре. **Максималан број поена који је могуће дати ученику је 5, за давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања.**

Пресек стања се врши на првом и трећем класификационом периоду.

Након сабирања остварених поена за активност на часу, извршити вредновање на основу следећих критеријума:

од 40% до 49 % остварености поена	од 50% до 74 % остварености поена	од 75% до 89 % остварености поена	од 90% до 100 % остварености поена
оцена 2	оцена 3	оцена 4	оцена 5

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

Приликом сваког вредновања постигнућа ученику ће се дати повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Пошто наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима планира се процес учења и бирају погодне стратегије учења. Праћење и информсање ученика о напредовању врши се континуирано дијагностички, формативно и сумативно. Напредовање ученика пратимо писаним белешкама, а ниво усвојености васпитно-образовних исхода бројчаном оценом. На крају наставне године изражава се закључна оцена наставног предмета која укључује све компоненте.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења *ликовне културе* је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Разред - **пети**

Годишњи фонд часова - **72 часа**

Недељни фонд часова – **2**

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне	Назив теме / садржај	Кључни појмови	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
<ul style="list-style-type: none"> – опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; – користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; – црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; -скаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; 	<p>Основни ниво ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...)</p> <p>средњи ниво ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>напредни ниво ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципл и садржаја на свом раду и на радовима других ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости -гао одређени ефекат ЛК.3.3.3. користи друга места и изворе да би проширио своја знања из уметности</p>	<p>- Компетенција за учење</p> <p>- Рад са подацима и информацијама</p> <p>Естетичка компетенција: -Комуникација</p>	<p>ЛИНИЈА (10o+8п+2ea=20) <u>Основни садржаји</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Непосредно извлачење линија са различитим цртачким материјалима, на различитим подлогама и колажирање - Својства и врсте линија - Линије у природи - Линија као средство за стварање различитих ликовних својстава површина - Линија као ивица тродимензионалног тела - Линија <p><u>Проширени садржаји</u> Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања;</p>	<p>Цртеж, ликовни елементи, материјали и технике, визуелно, галерија, музеј...</p>	<p>-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика- својстава и врста); -илустративна- корелација са природом и појавом линије у природи; - подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи; - практично- демонстративни поступак (извлачење линија различитим ликовним техникама на различитим материјалима- меке оловке на различитим подлогама, температуре, колаж); -примена игре као методе учења и приступа задатку; - дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања; - креирање задатака; - подстицање, коректура (савети које наставник даје у току практичног рада, питања која наводе ученика на промишљање и развијање идеја); -увођење и примена савремених технологија у настави (3Д оловка, апликативни програми за цртање, виртуелна посета пећини Ласко, нпр); -кооперативно учење; -корелација са наставом информатике и рачунарства (цртање и сликање на рачунару); -корелација са музичком културом; -корелација са математиком, биологијом и историјом; - естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада); - вредновање, организовање одељењских изложби.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; – користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; – црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; -скаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;

<ul style="list-style-type: none"> – пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; – гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; – наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; – обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; – преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; – комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; – објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; – разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; – исказе своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно; 	<p>Основни ниво ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...) средњи ниво ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт напредни ниво ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принцип и садржаја на свом раду и на радовима других ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.3.3. користи друга места изворе да би проширио своја знања из уметности</p>	<p>Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација</p> <p>Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација</p>	<p>ОБЛИК (14о+4в+2еа=20)</p> <p><u>Основни садржаји</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Природа и њени облици - Својства- карактеристике Облика - Луминообјекти - Врсте облика <p>Основни површински и тродимензионални облици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Величина облика и међусобни однос величина - Груписање облика у равни или простору <p><u>Проширени садржаји</u></p> <p>Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.</p>	<p>Дводимензионално и тродимензионално, раван, простор, додиривање, прелатанње</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вербално -текстуални - кроз објашњавање, разговор и дискусију дефинисање појма облика и његових карактеристика (својства и врсте, 2д и 3д облици, величине облика и међусобни односи, груписања, планови, реална и имагинарна функција облика.); - илустративни- кроз конкретне примере из човекове средине, историје уметности и корелацијом са другим наставним предметима (за сваку наставну јединицу); - практично -демонстративни -кроз употребу разних прво појединачних основних, а потом комбинованих ликовних материјала и техника (цртеж, слика, вајање, графика, колаж...); - креирање задатака; - подстицање, коректура; - естетска анализа заједно са ученицима (ум. дела и ученичких радова) и вредновање; -корелација са историјом, биологијом, математиком; -вербално илустративни подстицај кроз уметничко дефинисање појма светлински објекти и колаж- примена у енеријерима као витражи, амбијентална решења и зидне декорације, као фасаде, илустрација... -ЛЕД технологија у савременој уметности, обликовање простора светлом; - корелација са примерима из историје уметности (архитектура, илустрација), књижевности, позориштем (сцена), музиком; - виртуелна посета неком музеју; - демонстрација и примена нових материјала (разне провидне фолије у боји, дијапројектори, провидни и непровидни папири); - креирање задатка, - пређење, коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова; -вербално илустративним методама уз објашњавање, ест. анализу и разговор заједно са ученицима дефинисати дизајн <ul style="list-style-type: none"> – пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; – гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; – наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; – обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; – преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; – комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; – објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; – разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; – исказе своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;
--	---	---	---	---	---

					као грану ликовне уметности и њену утилитарну и естетску функцију; - корелацијом са свакодневним употребним предметима (подстаћи на опажање истих и креативно и естетско просуђивање); напретка;	
<ul style="list-style-type: none"> – опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; – исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; 	<p>Основни ниво ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...)</p> <p>средњи ниво ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)</p> <p>напредни ниво ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принцип и садржаја на свом раду и на радовима других</p>	<p>Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција Комуникација</p>	<p>РИТАМ (7о+9в+2еа=18) Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ритам у структурама природних и вештачких материјала: линија, облика и боја - Слободан и спонтан ритам линија, боја, облика, мрља - Својства орнамента - Слободно ритмичко компоновање <p><u>Проширени садржаји</u></p> <p>Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.</p>	<p>Понављање, правилно, спонтано, апстрактно, шема, примењена уметност, културно наслеђе</p>	<ul style="list-style-type: none"> -вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма ритма; -илустративна корелација са природом (ритам у природи, смена дана и обданице, смена годишњих доба, падавине, таласи); - подстицање на опажање различитих врста ритмова у структури облика и у текстури природних и вештачких облика; - практично- демонстративни поступак (израда задатака у којима се истиче понављање линија, боја, облика да би се постигла динамичност или ред); -корелација са музиком, плесом и књижевности; - креирање задатака; - подстицање, коректура; - разумевање уметничког дела/ученичког рада; - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка; 	<ul style="list-style-type: none"> – опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; – исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;

<ul style="list-style-type: none"> – пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; – обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; – изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; – тумачи једноставне визуелне информације; – објасни зашто је наслеђе културе важно. 	<p>Основни ниво ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...)</p> <p>средњи ниво ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>напредни ниво ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принцип и садржаја на свом раду и на радовима других ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости-гао одређени ефекат ЛК.3.3.3. користи друга места изворе да би проширио своја знања из уметности</p>	<p>Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенциј Дигитална компетенција Комуникација</p>	<p style="text-align: center;">ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ (50+7в+2еа=14) <u>Основни садржаји</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Визуелно споразумевање - Обликовање и преобликовање употребних предмета <p style="text-align: center;"><u>Проширени садржаји</u></p> <p>Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.</p>	<p>Сигнал, знак, симбол, визуелна комуникација, дизајн, примењена уметност</p>	<ul style="list-style-type: none"> -вербално- илустративним подстицајима кроз разговор са ученицима дефинисање и проширивање знања из области визуелног споразумевања (облицима, начинима, улогом, средствима и значајем); - корелација са свакодневним животом, књижевношћу, драмским уметностима-фотографија, филм, телевизија, видео; - креирање задатка, увођење и примена савремене технологије у настави; -примена игре као методе учења и приступа задатку, невербална комуникација-читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; -кооперативно учење; - пређење, коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова; -обликовање и преобликовање употребних предмета, разговор значају уметности за одржив развој; - креирање задатка; -подстицање ученика и вршење коректуре, давање предлога, сугестија, повратне информације о раду; - естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада; - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка; 	<ul style="list-style-type: none"> – пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; – обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; – изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; – тумачи једноставне визуелне информације; – објасни зашто је наслеђе културе важно.
---	--	---	--	--	--	---

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања,)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика					
Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време	
<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p> <p>процењују се: вештине ликовног изражавања и разумевања; примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са различитим врстама ликовних материјала и рад на различитим врстама ликовних задатака; уметничко изражавање; вештине, руковање</p>	<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>- Формативно оцењивање: бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника</p>	<p>Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>	
			<p>-Комисија ученика и наставника</p>	<p>Учесталост јављања на часу по месецима</p>	<p>Пресек стања на полугодишту</p>
		<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и</p>	<p>- Усмено одговарање</p>	<p>Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању</p>	<p>По потреби, или жељи ученика</p>
			<p>- Практичан рад</p>	<p>Оцена се одређује кроз естетску анализу наставника и ученика заједно, неретко учешћем и осталих ученика у разреду.</p>	<p>Након реализације наставне јединице</p>

		прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);		Рад који у потпуности задовољава естетске критеријуме у складу са ликовним задацима (оцена 5) Углавном задовољава и види се уложени труд (оцена4) Делимично задовољава – испод прага могућности ученика (оцена 3) Мала количина уложеног труда (оцена2) Нимало уложеног труда (оцена 1)	
			- Свеска из ликовне културе	Потпун садржај наставних јединица уз визуелно уобличавање садржаја (оцена 5) Потпун садржај наставних јединица без визуелног уобличавања садржаја (оцена 4) Свеске са непотпуним садржајем се не узимају у разматрање	На крају наставне године, по жељи ученика (није обавезна)
		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	Бодовање активности везаних за посете културним догађајима	Усмени извештај о посети галерији, музеју, позоришту или другој културној манифестацији поткрепљен доказима (краћим рефератом у свесци, каталогом, фотографијама...), уз смислено излагање доноси ученику 15 бодова. 30 бодова је оцена 5	Током школске године (зависи од активности ученика)
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група	По потреби

		ученик који ostvarује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);			
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о:	- Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано	- Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)	- Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)	- Учесталост јављања и активност по месецима	
		уз ангажовање ученика (3)	- Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)	- Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада	
		ангажовање ученика (2)	- Учешћу на такмичењима - Посета културно-историјским институцијама и догађајима - Несебичном пружању помоћи другим ученицима - Израда панона, ППТ, различитих врста излагања	- Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) - Спреман је да помогне другима - Иницијатива и квалитет продукта	

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Назив предмета - МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народ

Разред - **пети**

Годишњи фонд часова - **72 часа**

Недељни фонд часова - **2**

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме/ садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања;	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско– стилских периода	-компетенција за учење -комуникација -естетичка компетенција -рад са подацима и информацијама	ЧОВЕК И МУЗИКА <u>Човек у праисторији</u> Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичкоантрополошка истраживања);	покрет, ритам, мелодија	Користити методе/технике и облике рада које активирају ученике да буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео материјала. Инсистирање на	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</i> <i>Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и</i>

<p>- искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека;</p> <p>- реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма;</p> <p>- идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.);</p>	<p>- народног стваралаштва</p> <p>Ученик уме да анализира повезаност:</p> <p>МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра</p> <p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота</p> <p>МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора</p> <p>МК. 3.1.3. критички и</p>		<p>Магијска моћ музике;</p> <p>Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес;</p> <p>Покрет: порекло плеса;</p> <p>Слушање/доживљај ритма телом;</p> <p>Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине.</p> <p><u>Човек Антике</u></p> <p>Божанска природа музике:</p> <ul style="list-style-type: none"> - митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; - музика и држава. 	<p>корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија.</p> <p>Коришћење ЛОГОС-овог е-уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.</p>	<p><i>током појединих часова</i></p>
---	---	--	---	--	--------------------------------------

	<p>аргументовано образлаже свој суд</p> <p>МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту</p>		<p>Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама;</p> <p>Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим;</p> <p>Појава првих нотација, пентатоника;</p>			
<p>- класификује инструменте по начину настанка звука;</p> <p>- опише основне карактеристике ударалки;</p> <p>- препозна везу између избора</p>	<p>МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике</p>	<p>-комуникација</p> <p>-естетичка компетенција</p> <p>-компетенција за учење</p>	<p>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</p> <p>Најстарији инструменти: тело, ударалке, дувачки, жичани;</p>	<p>мелодија, ритам, инструменти</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају</i></p>

<p>врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи;</p> <p>- користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација);</p>	<p>- музичких инструмената и састава</p> <p>Ученик уме да анализира повезаност:</p> <p>МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу</p> <p>МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано</p>	<p>-рад са подацима и информацијама</p>	<p>Удараљке - настанак, првобитни облик и развој;</p> <p>Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената;</p> <p>Мелодијске удараљке;</p>	<p>претходна знања ученика.</p> <p>Повезати са историјским контекстом.</p> <p>Коришћење ЛОГОС-овог е-уџбеника</p>	<p><i>полугодишита и током појединих часова</i></p>
--	---	--	---	---	---

	образлаже свој суд					
<p>- изражава се покретима за време слушања музике;</p> <p>- вербализује свој доживљај музике;</p> <p>- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;</p> <p>- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;</p> <p>- илуструје примере коришћења</p>	<p>МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе</p> <p>МК. 1.2.2. именује извођачки састав</p> <p>МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор</p> <p>МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената</p> <p>МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p>	<p>-комуникација</p> <p>-естетичка компетенција</p> <p>-компетенција за учење</p> <p>-одговоран однос према здрављу</p>	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p> <p>Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената;</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора;</p> <p>Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа;</p> <p>Слушање народних и уметничких дела инспирисаних</p>	<p>мелодија, ритам, динамика, темпо, покрет</p>	<p>Основни методски приступ је од звука ка теорији.</p> <p>Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања.</p> <p>Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања.</p> <p>Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и активности ученика.</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задатак</i></p>

<p>плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);</p> <p>- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;</p> <p>- понаша се у складу са правилима музичког бонтона;</p> <p>- користи могућности ИКТ-а за слушање музике;</p>	<p>Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:</p> <p>МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>		<p>фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;</p>		<p>критичко мишљење. Користити илустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстићи ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.</p>	
---	---	--	--	--	---	--

<p>- пева и свира самостално и у групи;</p> <p>- примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);</p> <p>- кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику;</p> <p>- користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;</p>	<p>МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције</p> <p>МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту</p> <p>МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.</p>	<p>-естетичка компетенција</p> <p>-сарадња</p> <p>-комуникација</p> <p>-одговоран однос према здрављу</p> <p>-компетенција за учење</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p> <p>Певање</p> <p>Певање песама по слуху самостално и у групи;</p> <p>Певање песама из нотног текста солмизацијом;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем;</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом;</p> <p>Свирање</p> <p>Свирање песама и лакших</p>	<p>мелодија, ритам, динамика, текст, темпо</p>	<p>Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи.</p> <p>Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености.</p> <p>Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика. За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање активности ученика, певањем и свирањем.</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова</i></p>
---	---	--	---	--	--	---

<p>- искаже своја осећања у току извођења музике;</p> <p>- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;</p> <p>- учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p> <p>- користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);</p>			<p>инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима;</p> <p>Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста;</p> <p>Извођење дечијих, народних и уметничких игара;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;</p>		<p>се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени.</p> <p>Примељивати принцип активног учешћа ученика на часу.</p> <p>Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће.</p> <p>Посета концерта, у складу са могућностима</p>	
<p>- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина</p>	<p>Ученик уме да:</p> <p>МК. 1.4.1. направи музичке инструменте</p>	<p>-естетичка компетенција</p> <p>-комуникација</p>	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>мелодија, ритам,</p>	<p>Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике</p>	<p><i>Формативно, свакодневно награђивање ученика за било</i></p>

<p>кроз певање, свирање и покрет;</p> <p>- изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина;</p> <p>- комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;</p> <p>- учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;</p> <p>- користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.</p>	<p>користећи предмете из окружења</p> <p>МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела</p> <p>МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима</p> <p>МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.</p> <p>Ученик уме да:</p> <p>МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за</p>	<p>-сарадња</p> <p>-компетенција за учење</p>	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука;</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе;</p> <p>Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива;</p> <p>Импровизација мелодије на задати текст;</p> <p>Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима;</p>	<p>на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару.</p> <p>Користити корелацију са ликовном кутуром.</p> <p>Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.</p>	<p><i>који облик музичког стваралаштва.</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова</i></p>
--	---	---	---	--	---

	<p>Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте</p> <p>МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова</p> <p>МК. 3 4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.</p>		<p>Израда једноставних музичких инструмената;</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.</p>			
--	--	--	--	--	--	--

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p> <p>процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.</p>		<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника</p>	<p>Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
		<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>- Усмено одговарање</p>	<p>Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању</p>	<p>По потреби</p>
			<p>-Редовност доношења домаћег</p>	<p>За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5</p>	<p>Свакодневно током године, праћење/ пресек на крају године</p>
			<p>Прегледање свески</p>	<p>Уредност Све забележено са часова</p>	<p>На крају наставне године</p>
			<p>Певање и/или свирање песама и/или композиција</p>	<p>Учесталост активности на часовима Ритмичка и мелодијска прецизност Ангажовање самостално и у пару/групи Активно учешће у раду</p>	<p>Пресек стања сваког месеца</p>
	<p>ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања</p>	<p>Препознавање слушаних и обрађених композиција</p>	<p>Прецизни одговори Сакосталност у одговарању</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>	

		захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);			
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	Музичко стварање	Ангажовање и труд Поштовање задатог материјала и инструкција Сарадња у пару или групи	Свакодневно бележење током године
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе	По потреби
			- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање, активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о:	- Све што је рађено на часу налази се у свескама	- Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)	- Броју јављања на часовима	- Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (приредбе, концерти, наступи, израда панова, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	
		уз ангажовање ученика (3)	- Броју успешности у групном раду, раду у пару		
		ангажовање ученика (2)	- Учешћу у хору, приредбама, ваннаставним активностима - Несебичном пружању помоћи другим ученицима - Израда панова, ППТ, различитих врста излагања		

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Назив предмета **ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ**

Циљ Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и приме неправилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Разред пети

Годишњи фондчасова 72 часа + 54 часа (обавезне физичке активности ученика)

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - примени комплекс простих вежби у самосталном вежбању -користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама -упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст -примени достигнути ниво технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу -разликује атлетске дисциплине -развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике -одржава равнотежу у различитим кретањима -схвата вредност спортске гимнастике за сопствени развој -изводи елементе кошаркашке технике -примењује основна правила кошарке 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој кординације
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	<ul style="list-style-type: none"> Техника штафетног трчања Скок у даљ Бацање кугле 2 кг Истрајно трчање- припрема за крос Скок у вис опкорачна техника Бацање вортекса
		Спортска гимнастика	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе на тлу Прескоци и скокови Гимнастички полигон Прескок

<p>-користи елементе кошарке у игри</p> <p>-примењује основне елементе тактике у одбрани и нападу</p> <p>-учествује на унутар одељенским такмичењима</p> <p>-изводи кретње у различитом ритму</p> <p>-игра народно коло</p> <p>-контролише покрете и одржава тело у води</p> <p>-преплива 25м техником краул</p> <p>-поштује правила понашања у води и око воде</p> <p>-објасни својим речима значај примењених вежби</p> <p>-препозна начин за побољшање својих физичких способности</p> <p>-правилно се понаша на вежбалишту и спортским манифестацијама</p> <p>-примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње</p> <p>-одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима</p> <p>-решава конфликте на друштвено прихватљив начин</p> <p>-прихвати победу и пораз</p> <p>-примени препоручени дневни ритам одмора рада и исхране</p> <p>-користи здраве намирнице у исхрани</p> <p>-примењује здравствено хигијенске мере у вежбању</p> <p>-правилно реагује након повреда</p> <p>-чува животну средину током вежбања</p> <p>-препозна последице конзумирања алкохола и дувана</p>		<p>Основе тимских и спортских игара</p>	<p>Рукомет/минирукомет:Основни елементи технике и правила;-вођење лопте,</p> <p>- хватања и додавања лопте,</p> <p>- шутирања на гол,</p> <p>- финтирање,</p> <p>- принципи индивидуалне одбране</p> <p>- основна правила</p>
		<p>Плес и ритмика</p>	<p>Вежбе са вијачом</p> <p>Народна кола</p>
		<p>Пливање</p>	<p>Предвежбе у обучавању технике пливања</p> <p>Техника краула</p>
		<p>Полигони</p>	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима</p>

Кључни појмови: васпитање, физичко вежбање, рукомет, здравље и васпитање

Корелација: Биологија (правилна исхрана, хигијена тела), историја (Стара Грчка), математика (угао избачаја кугле), музичка култура (народна кола), физика, српски, информатика, ликовно, географија.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Учењем наставног предмета физичко и здравствено васпитање ученик стиче вештине и овладава знањима и културним вредностима телесног вежбања, примењује их у свакодневном животу, новим и ванредним животним ситуацијама; разуме значај континуираног развоја физичких способности, разноврсних моторичких активности, утицај на здравље, здравље околине и квалитет живота.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик је стекао знања и у стању је да користи разноврсне програме обуке индивидуалног и колективног вежбања. Има позитиван став према физичким активностима и спорту у свакодневном животу, поштује правила и негује здраве међуљудске односе. Промовише улогу физичке активности и спорта у унапређивању здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социопатолошких појава.

Исходи воде ка испуњењу следећих **стандарда:**

Физичке способности: Фв.1.1.3., Фв.1.1.4., Фв.1.1.5., Фв.1.1.6., Фв.1.1.7., Фв.1.1.9., Фв.1.1.10.

Атлетика: Фв.1.1.3., Фв.1.1.4., Фв.1.1.5., Фв.1.1.6., Фв.1.1.7., Фв.1.1.9., Фв.1.1.10., Фв.1.1.24., Фв.1.1.25.

Спортска игра рукомет: Фв.1.1.1., Фв.1.1.2., Фв.2.1.1.

Спортска гимнастика:

в.1.1.11., Фв.1.1.12., Фв.1.1.13., Фв.1.1.14., Фв.1.1.15., Фв.1.1.16., Фв.1.1.17., Фв.1.1.18., Фв.1.1.19., Фв.1.1.24., Фв.1.1.25.

Плес и ритмика: Фв.1.1.20., Фв.1.1.21., Фв.1.1.22., Фв.1.1.24., Фв.1.1.25.

Пливање: Фв.1.1.6., Фв.2.1.6.

Физичко вежбање и спорт: Фв.1.2.1., Фв.1.2.2., Фв.1.2.3., Фв.1.3.1., Фв.1.3.2., Фв.1.3.3., Фв.1.3.4., Фв.1.1.24., Фв.1.1.25.

Здравствено васпитање: Фв.1.4.1.,Фв.1.4.2.,Фв.1.4.4.,Фв.3.3.1.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Концепција физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству часовних, ванчасовних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли у предмету физичко и здравствено васпитање, и учешћем у обавезним физичким активностима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у три предметне области:

- физичке способности,

- моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине и

- физичка и здравствена култура.

- Циљ и исходи предмета се остварују кроз наставу физичког и здравственог васпитања (у трајању од 2 школска часа недељно) и обавезне физичке активности сваког ученика (у трајању од 1,5 школски час недељно).

Обавезни организациони облици рада који омогућавају остваривање планираних исхода су:

- редовна настава

-обавезне физичке активности

Остали облици рада:

-секције

-недеља школског спорта

-активности у природи (кросеви, зимовања, летовања...)

-школска и ваншколска такмичења

- корективно педагошки рад

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<p>На свим часовима као и на другим органозаионим облицима рада посебан акценат се ставља на :</p> <ul style="list-style-type: none"> -развијање физичких способности које се континуирано реализује у припремном делу часа. Део главне фазе користи се за развој основних физичких способности узимајући у обзир утицај који наставна тема има на њихов развој. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама и могућностима ученика и материјално техничким условима за рад: -подстицање ученика на самостално вежбање -учвршћивање правилног држања тела
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	<p>Усвајање моторичких вештина, остварује се кроз примену основних и проширених програмских садржаја примењујући основне дидактичко-методичке принципе и методе рада неопходне за достизање постављених исхода. Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у свакодневним и специфичним животним ситуацијама. Ученицима који нису у стању да усвоје неки од садржаја задају се слична али лакша вежбања од предвиђених. Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду. Усавршавање неких моторичких задатака је континуиран процес без обзира на садржај програма. Ураду са напреднијим ученицима реализују се проширени садржаји. Кроз процес реализације програма неопходно је пратити способности ученика за различите физичке активности.</p>
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	<p>Ова област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практични рад. Достизањем исхода ове наставне области, ученици стичу знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком васпитању, спорту и здрављу.</p> <p>Основне информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу. Ова наставна област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу; развијање и неговање другарства; препознавање негативних облика понашања у игри и др.</p> <p>Поред наведеног у овој области потребно је радити на: неговању патриотских вредности; формирању правилног односа према различитости, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених вредности итд.</p>

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ У ЧЕНИКА

Обавезне физичке активности организују се за све ученике са једним часом недељно и пола часа кумулативно у току године.

ВАНЧАСОВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ

Слободне активности - секције

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика.

Недељашколског спорта

Школа организује и „Спортску недељу“, такмичење за све ученике од 1-8. разреда. Они се такмиче у дисциплинама које су у складу са условима у којима школа ради.

Активности у природи (кросеви, зимовање, летовање)

Од активности у природи, планирана су два кроса :

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),

- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

- зимовање – организује се за време зимског распуста (обука скијања, клизања, краћи излети са пешачењем или на санкама, и др.);

- летовање – организује се за време летњег распуста у трајању од најмање седам дана (логоровање, камповање итд.).

Школска и ваншколска такмичења

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања. Организују се школска такмичења у спортским играма. У сарадњи са Спортским савезом града Ужица, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортским дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез, а у оквиру ОСИУРС-а.

Корективно-педагошки рад и допунска настава

Ове активности организују се са ученицима који имају:

- потешкоћа у савлађивању градива,
- смањене физичке способности;
- лоше држање тела;
- здравствене потешкоће које онемогућавају редовно похађање наставе.

Ученик може бити ослобођен само од практичног дела програма наставе за одређени период, полугодиште или целу школску годину на основу препоруке изабраног лекара.

Ученик ослобођен практичног дела у обавези је да присуствује часовима.

- Ослобођеним ученицима треба пружити могућност да:
- Наведете основна правила гимнастике, атлетике, рукомета
- Дефинише основна здравствено- хигијенска правила вежбања
- Презентује и анализира информације о физичком вежбању, здрављу, спорту, историји спорта
- Учествује у организацији спортске недеље и школских такмичења
- Суда, воде статистику, региструју резултат или прате ниво активности ученика на часу или школском такмичењу,
- На праве едукативни постер или електронску презентацију, припреме репортажу са спортског догађаја,

- Прате и евидентирају активност ученика на часу уз помоћ наставника и на други начин помажу у организацији, часовних, ванчасовних и ваншколских активности.

Исходи за ученике ослобођене од практичног дела наставе

Праћење и оцењивање

Формативно и сумативно:

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом. Исходи помажу праћењу, прикупљању и бележењу постигнућа ученика. У процесу оцењивања пожељно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика.

Начин прилагођавања:

Настава физичког и здравственог васпитања усмерена је према индивидуалним разликама ученика, које се узимају као критеријум у диференцираном приступу, па самим тим неопходно је упутити ученика или групу ученика, на олакшане или проширене садржаје у часовној, ванчасовној и ваншколској организацији рада. Где је неопходно, програмске садржаје потребно је реализовати према полу. У раду са напреднијим ученицима реализују се препоручени садржаји или садржаји из наредних разреда. Кроз процес реализације програма неопходно је пратити способности ученика за поједине спортове.

Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

Назив предмета: **ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС**
 Годишњи фонд часова: **36**
 Разред: **Први**

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Учимо о нашој вери - уводни час	<ul style="list-style-type: none"> • упознавање ученика и вероучитеља • упознавање ученика са садржајима предмета и начином рада • мотивисање ученика за похађање часова верске наставе 	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса <i>Афективни аспект:</i> • бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе 	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са садржајем програма и начином рада 	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА 2. Моја породица 3. Моја школа и другари 4. Ми смо део Божје породице (Цркве)	<ul style="list-style-type: none"> • ученицима пружити основ за разумевање човека као бића заједнице • пружити ученицима елементарно знање о Богу као бићу заједнице 	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици) • моћи да препозна да не можемо једни без других • знати да нас љубав повезује са другима 	<ul style="list-style-type: none"> - приче и слике које приказују породицу - може и прича о „малој породици“ (деца са једним родитељем, или старатељем) 	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.

		<ul style="list-style-type: none"> • знати да се правилно осени крсним знаком • знати да је Бог Света Тројица (Заједница) • знати да крштењем постајемо чланови Божје породице (Цркве) <p>Афективни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пожелети да чини добро другима (ближњима) у својој заједници • желети да изражава хришћанску љубав према Богу и ближњима 	<p>-садржаји у вези са животом у школи (нова заједница); односи у заједници, правила понашања</p> <p>-Божја породица (ко су чланови Божје породице; како се постаје њен члан...)</p>	<p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p>Врсте наставе</p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p>
<p>III - ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ</p> <p>5. Послушност</p> <p>2. 6. Даривање – наша љубав</p> <p>7. Цео свет на дар</p> <p>8. Оче наш - зовемо нашег Бога</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пружити основ за разликовање и упоређивање породичних односа и односа који владају у Цркви • пружити основ за упознавање односа који владају између човека и Бога • пружити основ за разумевање да је молитва наш разговор са Богом • омогућити ученицима да увиде да се породични односи и односи у Цркви 	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • знати да заједница са Богом почива на слободи • знати да је послушност израз љубави • моћи да препозна да је даривање плод љубави • моћи да сазна да је молитва разговор са Богом • моћи да усвоји текст молитве Оче наш • знати да је Бог Отац створио свет из љубави • моћи да препозна да је наш живот Божји дар • знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • показивати жељу да љубав исказује на конкретан начин 	<p>приче које говоре о томе да када некога волимо, онда га и слушамо</p> <p>- како можемо да помогнемо другоме; љубављу чиним добра дела</p> <p>- садржаји који говоре и приказују лепоту створеног света</p> <p>- песмица: „Ал` је леп овај свет“, Ј.Ј. Змај</p> <p>- Бог је цео свет створио</p>	<p>наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - теоријска настава (35 часова) - практична настава (1 час) <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Теоријска настава се реализује у учионици; - Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <p>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном

	<p>исказују на конкретан начин</p> <ul style="list-style-type: none"> • ученицима пружити основ за разумевање да се кроз међусобне односе љубави остварује јединство 	<ul style="list-style-type: none"> • бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом 		<p>упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.</p> <p>- Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <p>- Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим</p>
<p>IV - НЕИЗМЕРНА ЉУБАВ БОЖЈА - ХРИСТОС СЕ РОДИ!</p> <p>9. Бог долази у овај свет</p> <p>1. 10. Христос се роди – Божић у мом дому</p> <p>2. 11. Како је Растко постао Св. Сава</p> <p>3. 12. Свети Сава, слава у школи и у мојој породици</p>	<p>- пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет</p> <p>- указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца свет</p> <p>- пружити ученицима елементарно знање о Светоме Сави</p>	<p><i>Когнитивни аспект:</i> •моћи да препозна основне догађаје библијске приповести о Христовом рођењу • моћи да препозна и именује главне личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) •моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави</p> <ul style="list-style-type: none"> •моћи да усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић) • моћи да препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због љубави према Њему <p><i>Афективни аспект:</i></p> <p>По завршетку теме: • код ученика ће се развити жеља да активно учествује у прослави Христовог рођења</p>	<p>- Новозаветно сведочанство о Христовом Рођењу (препричано и прилагођено)</p> <p>-Божићна песма: „Божић, Божић благи дан“</p> <p>- Свети Сава – остварени син Бога Оца (кроз љубав и заједницу са Богом, свако од нас постаје као Свети Сава)</p> <p>- Химна Светом Сави</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> • код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве 		<p>педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p> <p>- Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <p>- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.</p>
<p>V - ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ</p> <p>1. 13. Бог ствара свет</p> <p>2.</p> <p>2. 14. Свет је наш дом (о</p> <p>3. 15. Прихватимо дарове Божје</p> <p>16. Где је љубав ту је Бог</p> <p>(</p> <p>4. 17. Христова вечера са ученицима</p> <p>5.</p> <p>6. 18. Литургија - окупљање Божје породице</p> <p>19. Пост – стаза љубави</p>	<p>8• пружити ученицима елементарно знање о стварању света</p> <ul style="list-style-type: none"> • омогућити ученицима да схвате и доживе Цркву као заједницу сабраног Божјег народа • подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве 	<p>4Когнитивни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> •моћи да опише појединости библијске повести о стварању света • моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења • знати зашто за Бога кажемо да је Творац •моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе • уочити да се у Цркви остварује јединство људи и природе са Богом • знати да у заједници са Богом учествујемо слободно – само ако то желимо (пример Светога Саве и његовог слободног избора) • да се упозна са Литургијом као догађајем (заједничком трпезом) на којем се окупља Божја породица <p>Афективни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> • код ученика ће се развити жеља да својом 	<ul style="list-style-type: none"> - Библијско казивање о стварању света - Живот првих људи-Божја жеља да свет буде Црква - Човек не прихвата Божје дарове-непослушност и себичност - Прича:“Где је љубав, ту је Бог“, Л.Н. Толстој - Прва Литургија (Христови ученици); „Православна читанка“, с. Нина Неранцић и Ана Савковић 	

		<p>послушношћу изражава своју љубав и слободу</p> <ul style="list-style-type: none"> • ученик ће желети да учествује у Литургији 		<p>- Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.</p> <p><u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <p><u>Оцењивање</u></p>
<p>VI – ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ</p> <p>1. 20. Христова љубав према човеку и свету</p> <p>2.</p> <p>3. 21. Препознајемо Христову љубав</p> <p>4.</p> <p>3. 22. Христос васкрсе!</p>	<p>- указати ученицима на величину Христове љубави према људима и свету</p> <p>- пружити ученицима елементарно знање о Христовом страдању и васкрсењу</p>	<p>Когнитивни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> • упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича) • препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима • усвојити садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“ • бити у могућности да опише појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу • препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) • препознати да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави • моћи да опише прослављање Васкрса у својој породици • знати обичаје у вези са Васкрсом <p>Афективни аспект:</p>	<p>- Јевађељска прича Милостиви Самарјанин</p> <p>- Песмица: „Знаш ли ко те љуби слилно“</p> <p>- Новозаветно сведочанство о Христовом Васкрсењу (препричано и прилагођено)</p> <p>- Прича: „Добро дрво“ Ш. Силверстејн</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> • развијати потребу да делима исказују љубав • развијати жељу да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника 		<p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање; - писмено испитивање; - посматрање понашања ученика; <p><u>Оквирни број часова по темама</u></p> <p>Увод – 1 Заједница као основ живота – 4 Заједница љубави Бога, човека и природе – 5 Неизмерна љубав Божја-Христос се роди! – 6 Црква – заједница са Богом – 8 Христова љубав према човеку и свету – 4 Наша брига о свету – 6 Евалуација – 1+1</p>
<p>VII – НАША БРИГА О СВЕТУ</p> <p>1. 23. Човек домаћин у свету (</p> <p>3. 24. Радост служења</p> <p>4. 25. Љубав према људима и природи је љубав према Богу</p> <p>5. 26. Сваки човек је за нас Христос</p> <p>6. 27. Научили смо о нашој вери</p>	<ul style="list-style-type: none"> • омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку • подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи • установити обим разумевања и квалитет стечених знања у току школске године из Православног катихизиса 	<p>Когнитивни аспект: • моћи да преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку • на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе • препознати и именовати поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда основне школе</p> <p>Афективни аспект: • развијати жељу да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Разне приче о које говоре о служењу човека човеку - Човекова брига за очување природе, биљака и животиња - Прича Свети Герасим и лав Јордан - Приче и слике о кућним љубимцима 	

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност; 2. Свет око нас; 3. Ликовна култура; 4. Музичка култура; 5. Народна традиција; 6. Грађанско васпитање.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Назив предмета: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

Годишњи фонд часова: 36 часова

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
ЉУДСКА ПРАВА Права детета	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">- разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права;- препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава;- штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;- учествује у доношењу правила рада групе и поштује их;- аргументује потребу посебне заштите права детета;- на примеру препозна уграђеност права деце у основним документима која уређују рад школе;- наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права;- наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права;- поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи;- препозна ситуације кршења својих права и права других;- идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја;	Потребе и права Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. Права детета у документима о заштити права Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права. Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.

<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница</p>	<ul style="list-style-type: none"> - поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе; - поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва; - искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице; - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; - наводи начине демократског одлучивања; - препозна одговорност одраслих у заштити права деце; - објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; - реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ; 	<p>Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања Одговорности и обавезе у заједници Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). Кршење и заштита права Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.</p>
<p>ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ Права детета</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; - проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; - проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна и објасни врсте насиља; - прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; - заштити од дигиталног насиља; - анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; 	<p>Наши идентитети Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. Сукоби и насиље Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.</p>

	- аргуентује предности конструктивног начина решавања сукоба;	
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	<ul style="list-style-type: none"> - препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; - идентификује проблеме у својој школи; - прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; - осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; - активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргуентима, комуницира на неугрожавајући начин); - учествује у доношењу одлука у тиму/групи поштујући договорене процедуре и правила; - учествује у извођењу акције; - процењује ефекте спроведене акције и идентификује пропусте и грешке; - презентује, образлаже и аргуентује изабрану акцију и добијене резултате за унапређивање живота у школи. 	<p>Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.</p>

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
ЉУДСКА ПРАВА Права детета	<ul style="list-style-type: none"> - увођење ученика у наставни предмет и упознавање са значајем грађанског васпитања; - упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање јасних упутстава за рад; - повезивање постојећег знања са новим; - упознавање са Конвенцијом о правима детета у документима која се односе на школу; - препознавање својих права и права других, као и идентификација кршења истих;
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	<ul style="list-style-type: none"> - дефинисање правила одељенске заједнице и правила школе;

	<ul style="list-style-type: none"> - примена различитих интерактивних облика рада, као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада; - разумевање значаја правила у функционисању заједнице;
<p>ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Права детета</p>	<ul style="list-style-type: none"> - осмишљавање и реализација различитих активности: радионица, симулација, играња улога, студија случаја, дебата, дискусија, пројеката, истраживања, промоција, ... - симулација примера из свакодневног живота: предрасуде, стереотипи, дискриминација и нетолеранција по различитим основама; - коришћење филмова, интернета, као и разговор о говору мржње, нетолеранцији и дигиталном насиљу; - развој конструктивног решавања сукоба;
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	<ul style="list-style-type: none"> - идентификација примера грађанског активизма у школи и неговање позитивног става према томе; - прикупљање података о проблему на основу различитих извора и техника; - реализација одабраних акција, као и њихова анализа; - неговање тимског рада; - вредновање ефеката спроведених акција у школи.

РУСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења *руског језика* у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Разред - **пети**

Годишњи фонд часова - **72 часа**

Недељни фонд часова – **2**

Пре дметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
<p>- разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; - постави и одговори на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p> <p>- разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; - пита и каже колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; - на једноставан начин затражи артикле у продавници</p>	<p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.</p> <p>ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних</p>	<p>- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација</p>	<p>Привет. Россия! (4о+5у) Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.). Садржаји Привет! Меня зовут Мария. Как тебя зовут? Я - Ирина. Можно просто Ира. Мне 12 лет. Здравствуйте, Иван Владимирович. Добрый день, ребята! Как дела? Сколько тебе лет? Я из России, из Москвы. Ты откуда? Я живу в Воронеже. Я живу в городе Ниш. На какой</p>	<p>Маскота Мишка, сувенири Поздрављање, хоби</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ Увођење ученика у главне појмове. Читање, писање, увежбавање правилног изговора и ритма руске речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник Клетов радна свеска, ЦД, компјутер, пројектор, табла, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Коришћење Клет-овог е - уџбеника: тестови, видео записи са питањима, ППТ; едмодо платформе и др. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика ППТ, видео материјали</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак</i></p>

<p>једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину - намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туневине и сл.) - изрази количину у мерама - 100 gr шећера, 300 gr брашна и сл..</p>	<p>култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.</p> <p>ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).</p> <p>ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.</p>		<p>улице ты живёшь? Я живу на улице Гагарина, дом 12, квартира 14. Это на каком этаже? На втором. Дай мне, пожалуйста, свой номер телефона. У тебя есть имейл (адрес электронной почты)? Это мои родители. Мою маму зовут Вера, папу - Николай. Я родился/родилась 15 мая. Когда у тебя де нь рождения? Я занимаюсь спортом, тренируюсь три раза в неделю.</p> <p>Презент повратних глагола: заниматься, тренироваться . Презент глагола жить . Конструкције за изражавање посесивности: у+ ген. личних заменица и именица (у меня, у тебя, у неё, у него у нас, у вас, у них; у Ивана, у Ирины). (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; имена, патроними, презимена и надимци; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; нумерисање спратова</p>	<p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија, ликовно-цртежи Москве, музичко васпитање-, верска настава-грађанско васпитање- историја, српски језик Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања</p> <p>Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, галеријама историјском архиву или видео материјал</p> <p>Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима: музичка култура, верска настава, грађанско васпитање, српски језик</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања</p>	
--	---	--	---	--	--

					Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	
<p>разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; - упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне</p>	<p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Компетенција за учење;</p> <p>Естетичка компетенција;</p> <p>Комуникација</p>	<p>Кафе „Планета“ (40+6у)</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање/поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио/видео записа, радио емисија и слично). Садржаји Кто мальчик в чёрных джинсах и белой рубашке? Что надела Маша? Она надела зелёную юбку и зелёную футболку. Она высокая и стройная. У неё голубые глаза и длинные светлые волосы. Какие у тебя глаза? Какой у тебя рост? Какого цвета у тебя футболка? Посмотрите, я надел сегодня новые джинсы! Мой брат умный, но не очень трудолюбивый. На улице Князя Михаила есть книжные магазины. В центре нашего города большой торговый центр недалеко от книжного магазина. Москва - столица</p>	<p>оздрављање приликом сусрета и расанка, телефонски разговор, наручивање јела и пића</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, ликовна култура, биологија</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика</i></p> <p><i>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задатак</i></p> <p><i>Писана провера вежба 10. мин</i></p>

	<p>носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p>		<p>Росии. Санкт - Петербург - северная столица России. Москва больше Санкт Петербурга. Белград меньше Москвы. У меня есть кошка. Её зовут Мурка. Она маленькая, белая.</p> <p>Придеви. Род, број и слагање с именицама. Конструкције за изражавање посесивности: у+ ген. личних заменица и именица (у меня, у тебя, у неё, у него у нас, у вас, у них; у Ивана, у Ирины). Присвојне заменице: мой, твой, наш, ваш, их. Слагање с именицама. Прошло време фреквентних глагола. Прост компаратив больше, меньше, лучше . (Интер)културни садржаји: Русија и Србија: градови; биљни и животињски свет. Позив</p>			
--	---	--	---	--	--	--

<p>разуме једноставније предлоге и одговори на њих; - упути једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање</p> <p>- разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p> <p>- разуме жеље планове и намере и реагује на њих; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; - саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава;</p>	<p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.</p> <p>ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична и ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света</p>	<p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Комуникација</p>	<p>Школа №3 (4о+7у)</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора.</p> <p>Садржаји Давай играть в футбол/баскетбол! Поиграем вместе? Пусть Витя играет в футбол. Приглашаю тебя ко мне на день рождения/вечеринку. Приходи ко мне на вечеринку! Ты сможешь прийти ко мне на день рождения завтра в семь? Вечеринка у меня дома/в кафе. Спасибо за приглашение, я обязательно приду. К сожалению, я не смогу прийти, я должен присмотреть за братом. Извини, но я не смогу прийти. Вечеринка/день рождения, к сожалению, без меня. Давай пойдём в кино завтра? Где встречаемся? Около метро. Во</p>	<p>Шта радиш, о чему мислиш, мејл, шта ми се допада, шта радиш</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, физичко васпитање, верска настава и грађанско васпитање.</p> <p>Осмишљавање додатног материјала Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме-мапе ума из уџбеника, табеле, ППТ, видео записи и др.</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија...</p> <p>Коришћење е-уџбеника и едмодо платформе</p> <p>Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе...</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика</i></p> <p><i>Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задатак</i></p> <p><i>Писана провера- вежба</i></p> <p><i>контролни задатак у децембру</i></p>
---	--	--	---	--	--	--

	<p>(клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p> <p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.</p> <p>ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између</p>		<p>скољко? В пять. Заповедни начин; треће лице једнине/множине: Пусть Саша играет! ; прво лице множине (с речцом давай и без ње): Поиграем вместе! Дава й поиграем вместе! Давай играть вместе!</p> <p>Предлошко-падежне конструкције (у, около, без + ген; к + дат; в, на + ак; с, за + инстр, в, на + лок).</p> <p>Интонација упитних исказа без упитне речи. Садашње време у значењу будућег. Модалне конструкције (личне и безличне): Мне надо; я должен/должна .</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p>			
--	---	--	---	--	--	--

	своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).					
<p>- разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опише дневни/недељни распоред активности; - опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;</p>	<p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне</p>	<p>Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама</p> <p>Естетичка компетенција; Дигитална компетенција</p> <p>Комуникација</p>	<p>Семља Ирины(40+5у)</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.</p> <p>Садржаји Тебе помочи? Нет, спасибо. Да, појалуйста. Что тебе нужно? Тебе нужна ручка? Ты хочеш апельсин? Передай, појалуйста, соль. Конечно, вот она. Спасибо огромное. Не за что. Ничего. Дай мне, појалуйста, ручку. Можно? Конечно, појалуйста, вот она. К сожалению, ручка мне нужна. Извини(те), можно вопрос? Заповедни начин. Садашње време глагола хотеть . Предикатив можно .</p>	<p>Представљање,моје, имаи, позивање на вечеру, неправда,предлог,забринутост,колико имаш година, рећи све о себи</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима:српски језик, верска настава, музичка култура. Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле</p> <p>Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено</p> <p>Коришћење е уџбеника и едмодо платформе, квиза, игре викторине</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера писмености у марту</i></p>

	речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме		Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације			
<p>разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; - да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи/прави, напише рецепт и сл.) - разуме једноставнија питања и одговори на њих; - разуме обавештења о простору и величинама; - опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима</p>	<p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме</p>	<p>Компетенција за учење; Естетичка компетенција; Комуникација</p> <p>Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција</p>	<p>Свободно време (40+5у) Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја. Садржаји Поздрављаю тебя с днём рождения! Желаю всего самого лучшего! С Новым годом! С Рождеством С Днём Учителя! С Восьмым марта! Счас тливо! Желаю тебе/вам всего хорошего: здоровья, счастья, успеха. Тебе/вам тоже всего хорошего. Поздравляю с успехом! С приездом! Добро пожаловать! С Днём ангела! Хочу пожелать тебе всего самого - самого лучшего! Садашње и прошло време. Глаголи хотеть , желать/пожелать кому что,</p>	<p>Чај, слободно време, коментари, слободно време, проблем, одећа, игра, слагање</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: српски језик, верска настава, историја, географија. Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено Коришћење е-уџбеника и е-модерне платформе, квиза, игре викторине</p>	<p>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера- 15 минута</p>

			поздравити (кого с чем) . (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања/прославе; честитање.			
<p>- разуме честитку и одговори на њу; - упуту пригодну честитку; - разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја;</p> <p>- разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p> <p>- разуме једноставнија питања и одговори на њих; - разуме обавештења о простору и величинама; - опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима</p>	<p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне</p>	<p>Компетенција за учење; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација</p>	<p>Добро пожаловать в Москву!(4о+5у) Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање исказау вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.). Садржаји Я живу на втором этаже. Ты живёшь в одноэтажном или многоэтажном доме. У меня брат и сестра. Они не ходят в школу. Что ты делаешь по воскресеньям? Во сколько ты ложишься спать вечером? У него в комнате беспорядок. Они сейчас завтракают. Что ты обычно ешь на завтрак? Обычно я в школу я езжу на автобусе. Каждый день я хожу на тренировки по баскетболу. После школы я гуляю с собакой. Я хорошо знаю математику. Папа стоит в</p>	<p>Превоз,планиров,древозна средства,описати пут, разговор о неком месту</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада .Обезбеђивање корелације са сродним предметима:српски језик, верска настава, историја, географија. Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено Коришћење е удбеника и едмодо платформе, квиза, игре викторине .</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера- писмени задатак почетком маја</i></p>

	носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме		<p>пробке. Я хорошо плаваю. Моя маленькая сестрёнка ещё не ходит. Мы едем на экскурсию! Не могу дождаться! Я леплю снеговика!</p> <p>Глаголи кретања (садашње време): иди/ходить, ехать/ездить, лететь/летать, плыть/плавать . Прилози за време: утром, днём, вечером, весной, осенью . Садашње време глагола есть и пить .</p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи - наставне и ваннаставне активности;</p>			
- разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; - размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/активности и способности користећи неколико везаних исказа;			Распусти и путовања			
- разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размени информације у вези са догађајима и	ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама <i>Есејички</i>	Празници(30+8у) Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима/активностима и	Датуми, празници, честитанье <i>судит</i>	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада- Обезбеђивање	<i>Прегледање свески Самоевалуација и евалуација Провера</i>

<p>способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; - разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; - опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>	<p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме</p>	<p>способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл. Садржаји Где ты был в прошлую среду в пять часов? Я был дома. Ты смотрела вчера фильм? Во сколько начался фильм? Я не смотрел телевизор вчера. Как ты провёл свои летние каникулы? Ты ездил к бабушке? По телевизору показывали мой любимый сериал. В пять лет я умел плавать.</p> <p>Прошло време фреквентних повратних и неповратних глагола. Прилози за време: вчера, сегодня, утром, вечером, ночью ... Глаголи кретања (прошло време): идти/ходить, ехать/ездить, лететь/летать, плыть/плавать . Интонација упитних исказа без упитне речи.</p> <p>(Интер)културни садржаји: историјски догађаји и открића; важније личности из прошлости (историјске личности, писци, књижевнице, научници/е, уметници</p>	<p>корелације са сродним предметима: српски језик, верска настава, историја, географија, музичка култура . Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле</p> <p>Проверавање знања граматичких појмова, кроз испитивање писмено и усмено</p> <p>Коришћење е-уџбеника и е-модерне платформе, квиза, игре викторине</p> <p>:</p>	
---	--	--	---	--

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			-Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту (сваких 16 часова)
				Свеобухватност одговора	По потреби,

	ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Усмено одговарање	Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	бар једном у полугодишту
		-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања за тромесечје
		Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме (3провере које се раде цео час провере до 15 минута-једна у првом и једна у другом полугодишту)
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група,	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)	По потреби

		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	процена осталих ученика)	Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	
			- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
			-Изражајно читање	За изражајно читање без грешке оцена 5 За читање са фонетским грешкама 4 За читање са граматичким и фонетским грешкама 3 За читање уз помоћ наставника и ученика 2 За лоше односно немогућност читања самостално и уз помоћ 1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано	-Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)		-Учесталост јављања и активност по месецима	
		уз ангажовање ученика (3)			

		ангажовање ученика (2)	<p>активност по месецима)</p> <p>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)</p> <p>-Учешћу на такмичењима</p> <p>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима</p> <p>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима</p> <p>-Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања</p>	<p>-Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p> <p>-Спреман је да помогне другима</p> <p>-Иницијатива и квалитет продукта</p>	
--	--	------------------------	--	--	--

В.ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине , усвајање и примена концепта одрживог развоја и остваривање образовања о квалитету живота

Задаци:

- развијање образовања за заштиту животне средине
- развијање вредности, стегова, вештина и понашања у складу са одрживим развојем
- развијање здравог односа према себи и другима
- на основу стечених знања изабрати квалитетне и здраве стилове живота
- примењивање рационалног коришћења природних ресурса
- стицање способност за уочавање формулисање, анализирање и решавање проблема
- развијање радозналости, активно учествовање и одговорност
- развијање свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине

Чувари природе – годишњи фонд часова: 36 (пети разред)				
Исходи	Бр. часова	Активности ученика	Активности наставника	Садржаји
	11	Слушају, причају, посматрају, закључују, демонстрирају	подстиче на размишљање о положају и улози човека у природи -развија радозналост	Положај и улога човека у природи
	6	Слушају, причају, посматрају, закључују, демонстрирају	подстиче на размишљање о природним богатствима и одговорности -развија радозналост и одговорност	Природна богатства(ресурси) и одрживо коришћење

	14	Слушају, причају, посматрају, закључују, демонстрирају	подстиче на размишљање о изворима и последицама загађења животне средине -развија радозналост и одговорност и свест о очувању здравља	Извори и последице загађивања животне средине
	5	Слушају, причају, посматрају, закључују, демонстрирају	подстиче на размишљање о биодиверзитету -развија радозналост и здрав однос према себи и другима	Биодиверзитет-биолошка разноврсност

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА(методе и технике)

Програмски садржаји, поред основног теоријског приступа, поседују и активан који је усмерен ка практичној реализацији ван учионице и ка изради малих пројеката. Овако конципиран програм, пружа могућност за креативан начин реализације према могућностима школе. Применом различитих метода (вербалне, текстуалне, демонстративне, илустративне) наставник усмерава интересовања и креативност ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животну средину.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Циљ наставе и учења предмета: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумејене и сложене садашњости.

<i>Свакодневни живот у прошлости – годишњи фонд часова: 36 (пети разред)</i>					
Област/Тема	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Садржај програма	Начини и поступци остваривања програма
УВОД	3	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -прати и процењује напредовање -упознаје ученике са појмом свакодневни живот у прошлости	Појам свакодневног живота (односи у породици, исхрана, становање, одевање, школовање, лечење, производња, забава, разлика између политичке историје и историје свакодневног живота...).	<i>У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.</i>
ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ	7	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -објашњава појмове	Појам и феномен игре (место и улога игре у развоју појединца и друштва). Играчке (врсте и значај). Дечје игре у садашњости (карактеристике и функције). Дечје игре у прошлости (врсте и функција - од	<i>У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.</i>

				нашег времена до праисторије).	
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И У СТАРОМ ВЕКУ	26	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација -читање текстова	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -подстиче интересовање за свакодневни живот	Начин исхране у старом веку (сакупљање и припремање намирнице, јела и пића). Одевање у старом веку (материјали, сировине и начини обраде, накит, бојење, шминка и лична хигијена). Становање у старом веку (грађевински материјали, начин градње, оруђа за рад, изглед објеката и организација простора).	У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Циљ и задаци

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна

ликовна својства;

- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског

изгледа средине у којој ученици живе и раде;

- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

- коришћење различитих техника и средстава за креативно изражавање
- развијање способности ученика за визуелно памћење
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- пратити интересовања за посећивањем музеја, изложби и јачање потреба ученика за чување културних добара
- развијају способност за креативно и апстрактно мишљење;
- развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;
- развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду;

Цртање, сликање и вајање – годишњи фонд часова: 36 (пети разред)				
САДРЖАЈ НАСТАВНОГ ПРОГРАМА		ПР. ВЕЖБА	ЕСТ. АНАЛИЗА И ПРОЦЕЊИВАЊЕ	УКУПНО
1	ЦРТАЊЕ	11	1	12
2	СЛИКАЊЕ	12	0	12
3	ВАЈАЊЕ	11	1	12
			УКУПНО:	36

Трајање	Садржај	Начин остваривања	Активности наставника	Активности ученика	Циљеви и задаци
10+2	Цртање -врсте и својства линија (2) -линија као средство за стварање различитих квалитета површина (2) -естетско процењивање (1) -однос величина(2) -лепо писање са калиграфијом (2) -компоновање више римичких целина у простору (2) -естетско	- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација - показивање основних цртачких техника - објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима - индивидуални рад и рад у групама - коректуре и естетске анализе (заједно са	- представљање садржаја рада - разговори са ученицима (питања, дијалози, дискусије)- вежбање основних цртачких техника -усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и	- усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена - разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије)- вежбање различитих врста линија и површина и цртачких техника - покажу интересе и	- стварање различитих вредности линија и површина -опажање ритма линија, боја, облика -развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства -развијање моторичких способности ученика и

	процењивање (1)	ученицима) - рад по природи (моделу) - посете културним институцијама (музеји, галерије)	оцењивање од самих ученика	способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција	навике за лепо писање;
10+1+1	Сликање -својства сликарских материјала и подлога (2) -ритмичко компоновање боја и облика (2) -коришћење разних материјала за компоновање (2) -визуелно споразумевање (2) -временски и просторни низови (цртани филам,стрип) (2+1) -сликање,естетско процењивање (1)	- објашњавање, разговор - демонстрирање осн.сликарских техника - показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје) - креирање вежби и њихова примена - коректуре и ест. анализе - рад по природи и рад из маште - посета позоришту	- ест. анализа и самовредновање - припрема сценографије за школске манифестације - израда паноа, плаката	- вежбање основних сликарских техника - сакупљање репродукција, формирање збирки -посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности; развијају љубав према ликовном наслеђу	-развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење; развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу -подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде -опажање боја -асоцијације у низу Покретне слике:боје,мрље,црт

					ежи,облици
10+1+1	Вајање - вајање,врсте вајарског материјала (4) -везивање тродимензионалних облика у простору (2) -слободно компоновање (2) -обликовање употребних предмета(ситна пластика,накит) (2+1) -вајање, естетска анализа (1)	- кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама - репродукције 2д и 3д уметничких дела и уочавање разлика - демонстрација рада у појединим материјалима-глина, глинамол... - индивидуални, рад у пару и групи са ученицима - рад по природи - коректура и естетска анализа	- самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу у моделовању, рад у групи, рад у пару - примена конвексних и конкавних форми - дијалози, дискусије, естетска анализа и самовредновање	-практична примена усвојеног градива кроз израду плитког рељефа и слободне скулптуре - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; -развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском радус	-стварање различитихвредности форме (конвексно,конкавно,отворено,затворено) - чврсти материјали, меки - упознавање са ситном пластиком

ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

<i>Српски језик – допунска настава 5.</i>					
Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
<i>-служба речи у реченици -морфологија (врсте речи) -глаголски облици -читање и рецитовање -препричавање -надежи</i>	9	<i>-слуша -чита -пише -говори -записује -треба и објашњење наставника -убацује се у разговор</i>	<i>-саопштава -објашњава -мотивише -проверава -указује на грешке и исправља</i>	<i>-оспособљава ученике да правилно читају, пишу, говоре -оспособљава за самосталан рад -развија радне навике</i>	<i>објашњавање правила -рад на једноставним примерима и реченицама -коришћење очигледности и поступности -прилагођава-ње садржаја психофизичким способностима ученика -систематско праћење рада сваког ученика</i>

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

Наставна тема и садржај	Број часова	Активности	Облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
<u>REVISION</u> Numbers The Present Simple Tense	4	-слушање -питања и одговори	-демонстрација -потпун физички одговор; -кооперативна; интерактивно.	-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање припадности; -обнављање старог вокабулара и адекватна примена истог.
<u>SCHOOL LIFE</u> Body Time and timetables Reading and dictation	4	-питања и одговори -читање и писање	-демонстрација; -дијалог; -игра.	-исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; -описи појмова; -лексика, -нови граматички појмови, -комуникација.
<u>FAMILY LIFE</u> Meet my family The Present Continuous Tense	3	-слушање и понављање; -читање.	-кооперативно; -демонстрација; -интерактивно; -игра.	-препознавање појмова; -разумевање наставникових инструкција; -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -лексика, -нови граматички појмови, -писање кратких реченица.
<u>HEALTH / SHOPS / CLOTHES</u> Simple Past Tense	4	-групно и појединачно читање; -препричавање прочитаног;	-кооперативна; -рад у пару; -мануелне активности.	-исказивање просторних односа; -кратки одговори на постављена питања; -описивање активности; -лексика, -нови граматички појмови, -оброци; -специфичност одређених кухиња
<u>SPORTS / TRAVEL / HOLIDAYS</u> Adjectives; Reading	3	-наредбе; -рад у паровима; -читање;	-кооперативно; -дијалог; -скеч.	-писање кратких реченица на основу дате слике; -усвајање новог вокабулара; -лексика, -нови граматички појмови, -стране земље и знаменитости.

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Васиона и Земља	1	Слушају, питају, разговарају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални -рад у пару -фронтални	<i>Боље разумевање, препознавање,</i>
Географска карта	3	Питају, демонстрирају, илуструју	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални -рад у пару -фронтални	<i>Обучавање картографској писмености и примени стечених знања</i>
Кретања Земље и последице њених кретања	2	Питају, слушају, демонстрирају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални -рад у пару -фронтални	<i>Боље, брже уочавање и разумевање и усвајање знања</i>
<i>Планета Земља</i>	<i>3</i>	<i>Разговарају, питају, упоређују</i>	<i>-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика</i>	<i>-индивидуални -рад у пару -фронтални</i>	<i>Разумевање појмова, усвајање знања, повезивање и примена наученог</i>

МАТЕМАТИКА

Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма	Активности у образовно-васпитном раду
<p>ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ</p>	<p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Поновити дефиницију скупа и илустровати на очитим примерима - Утврдити правила скуповних операција - Поновити представљање скупа Веновим дијаграмом - Одговарати на питања ученика и отклањати њихове дилеме кроз решавање одабраних лакших задатака. - Пратити активности ученика. - Објаснити појам дељивости. - Демонстрирати дељивост са 2, 3, 4, 5 и 9 на адекватним примерима. - Објаснити појам простог и сложеног броја. - Растављати бројеве на просте чиниоце. - Вежбати одређивање НЗС и НЗД). 	<ul style="list-style-type: none"> - Умеју да формирају скуп и да га прикажу веновим дијаграмом - Умеју помоћу веновог дијаграма да одреде пресек, унију и разлику два скупа - Умеју да нацртају бројевну полуправу и знају елементе скупа природних бројева - Размишљају, одговарају, коментаришу, раде домаће... - Схватају појам дељивости. - Знају да растављају бројеве на просте чиниоце - Умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац. - Знају да издвоје бројеве дељиве са 2,3,5 и 9 издатог скупа бројева
<p>ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ</p>	<p>2</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Истаћи значајне појмове код скупова тачака. - Поновити потребне дефиниције. - Решавати једноставније задатке 	<ul style="list-style-type: none"> - Умеју да формирају и графички прикажу скупове и њихове подскупове. - Схватају познате геометријске објекте - Пправе разлику између дужи, праве и полуправе - Умеју да нацртају кружницу и да обележе основне елементе

УГАО	4	<ul style="list-style-type: none"> - Поновити основне појмове код угла. - Демонстрирати преношење угла, упоређивање и сабирање. - Појаснити разлику између угла - Обучити ученике да правилно користе угломер. - поновити правило за комплементне и суплементне углове - Решавати једноставније задатке са упоредним, унакрсним и суседним угловима. 	<ul style="list-style-type: none"> - Умеју да преносе углове. - Правилно користе угломер. - Умеју да сабирају мере угла. - Разликују врсте угла - Разликују упоредне, унакрсне, суседне углове - Знају да одреде комплементан и суплементан угао датом
РАЗЛОМЦИ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирати сабирање и одузимање разломака кроз одабране задатке. - Поновити сабирање и одузимање у децималном запису - Решавати једноставније једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем - Решавати једноставније задатке са множењем и дељењем разломака и дец. записа. - Решавати једноставније једначине и неједначине 	<ul style="list-style-type: none"> - Умеју да сабирају и одузимају разломке - Знају да сабирају и одузимају бројеве у децималном запису - Правилно решавају једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем. - Правилно решавају задатке са множењем и дељењем разломака и децималних записа. - Умеју да прикажу решење неједначине на бројевној полуправој
ОСНА СИМЕТРИЈА	2	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирати конструкцију симетрале дужи и угла. - Решавати лакше задатке применом наведених конструкција. 	<ul style="list-style-type: none"> - Знају да конструишу симетралу дужи и угла. - Умеју да поделе дуж и угао на једнаке делове.

ИСТОРИЈА

Редни број теме	Број часова	Садржај	Активности ученика	Активности наставника	Облици остваривања програма	Оперативни задаци извођења програма
1.	1	УВОД У ИСТОРИЈУ	-слушају -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке	-држи предавања -подстиче на размишљање -прати и усмерава рад ученика -издаје конкретне задатке	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни	разумевање појма прошлости разумевање основних одлика праисторије и старог века
2.	1	ПРАИСТОРИЈА	-слушају -читају -коментаришу -схватају -раде домаће задатке	издаје конкретне задатке -подстиче на размишљање -усмерава рад ученика -подстиче закључке и анализе	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни	примењивање временских одредница (деценија, век, миленијум)
3.	2	СТАРИ ИСТОК	слушају -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке	издаје конкретне задатке -подстиче на размишљање -усмерава рад ученика -подстиче закључке и анализе	-индивидуални -групни -рад у пару -групни	стицање знања о личностима које су обележиле стари исток

4.	3	СТАРА ГРЧКА	<p>слушају</p> <ul style="list-style-type: none"> -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке 	<ul style="list-style-type: none"> -издаје конкретне задатке -подстиче на размишљање -прати и усмерава рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<p>упознавање са основним појмовима и личностима из периода Старе Грчке</p>
5.	2	СТАРИ РИМ	<p>слушају</p> <ul style="list-style-type: none"> -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке 	<ul style="list-style-type: none"> -држи предавања -подстиче на размишљање -прати и усмерава рад ученика -издаје конкретне задатке 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<p>упознавање са основним појмовима и личностима из периода Старог Рима</p>

БИОЛОГИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај-наставне теме	Трајање	Активности ученика	Начин и поступак остваривања (наставникове активности)	Оновни облици извођења програма	Оперативни задаци постигнути извођењем програма
Особине живих бића и разноврсност живог света	2	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-фронтални -индивидуални	<i>Боље разумевање градива</i>
Биљке-грађа и животни процеси	3	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-фронтални -индивидуални	<i>Боље разумевање и уочавање</i>
Разноврсност биљака, значај и заштита	3	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-фронтални -индивидуални	<i>Боље разумевање градива и уочавање разлика</i>
Царство гљива	1	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-фронтални -индивидуални	<i>Боље разумевање градива и уочавање разлика</i>
<i>Напомена: Часови допунске наставе се могу по потреби кориговати</i>					

РУСКИ ЈЕЗИК

<i>Садржаји програма</i>	<i>Број часова</i>	<i>Начин и поступак стваривања програма</i>	<i>Активности у васпитно - образовном раду</i>
-читање -писање -гласови и слова -глаголи(садашње и прошло време,исказивање заповести) -именице -придеви -бројеви	18	-монолог -дијалог -сарадња -доследност -интеракција -мотивација -пажња	-слушање -читање -писање -самосталност -упорност -игра -истрајност

ДОДАТНА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

<i>Српски језик – ДОДАТНИ НАСТАВА</i>					
Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
<i>граматика</i> <i>-категорије речи</i> <i>-однос речи у реченици</i> <i>-значење и употреба падежа</i> <i>-проучавање локалног говора</i> <i>књижевност</i> <i>-разумевање епских и лирских текстова (песничких слика, ликова, мотива)</i> <i>-композиција</i>	9	<i>-усвајање правила граматичких облика</i> <i>-приповедање</i> <i>-богаћење говорне културе</i> <i>-усвајање правилног изговора речи</i>	<i>-слушање</i> <i>-читање</i> <i>-излагање</i> <i>-разговор</i> <i>-мотивација</i> <i>-примена усвојених граматичких целина</i> <i>-проверавање</i>	<i>-развијање говорне културе</i> <i>-развијање логичког мишљења и радних навика</i> <i>-оспособљавање за самостални истраживачки рад</i> <i>-оспособљавање за правилно тумачење текста</i> <i>-развијање осећања за самосталан стваралачки рад</i>	<i>-рад на изузецима и компликовани-јим примерима</i> <i>-коришћење индуктивних и дедуктивних приступа</i> <i>-систематско праћење напредовања ученика</i>

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

За додатни рад се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за енглески језик. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање енглеског језика.

Наставна тема и садржај	Број часова	Активности	Облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Школа: -Школски простор, давање информација. Садашње време	1	-слушање -игра -понављање(ЦД) -цртање по диктату.	-демонстрација -потпун физички одговор; -кооперативна; интерак	-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање припадности; - усвајање новог вокабулара и адекватна примена истог.
2.Породица и окружење: -Дружење и спорт; Мој албум; Навике и хоби. Прошло време	1	-певање; -извршавање команди; -рад у паровима.	-демонстрација; -дијалог; -игра.	-исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - комуникација.
4.Код доктора:- Здравље; Медицина; Хигијена) Будуће време	2	-групно и појединачно читање; -препричавање прочитаног. -певање.	-кооперативна; -рад у пару; -мануелне активности.	-исказивање просторних односа; -кратки одговори на постављена питања; -описивање активности.
5.Храна: - Храна и пиће; У ресторану; Рецепти. Придеви	1	-наредбе;-рад у паровима; -читање; -глума.	-кооперативно; -дијалог; -скеч.	-писање кратких реченица на основу дате слике; -усвајање новог вокабулара; - оброци; -специфичност одређених кухиња.
7.Слободне активности:- Забава; Филм; Музика. Прилози	1	-слушање и понављање; -индивидуални рад; -погађање појмова.	-физички одговор; -дијалог; -групни рад.	-усвајање новог вокабулара; -саопштавање дијалога или наративног текста уз помоћ постављеног питања; -ширење вокабулара.
8. Конверзација: -Употреба текста из уџбеника као подлога за нове реченичне целине	1	-читање познатих текстова -дијалози;-диктат; -глума; -игра асоцијација.	-индивидуални рад; -рад у групама; -дијалог.	--самостално сналажење у проблемима за правилно коришћење граматичких целина, синтаксе реченице; издвајање и писање кључних речи текста.
9. Граматичке целине: Именичке групе; Чланови; Заменице;	2	-индивидуални одговори на питања;-израчунавање аритметичких појмова.	-интеракција; -демонстрација; -дијалог.	- правилно коришћење врста речи и реченица у монолозима и дијалозима; -уознавање нових правила фонетике и морфологије; -правилно казивање речи зависности од времена казивања.

МАТЕМАТИКА

Наставна тема и садржај	Број часова	Начин и поступак остваривања програма	Активности у образовно-васпитном раду
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	4	<ul style="list-style-type: none"> - постављање проблема за проналажење решења - решавање сложених текстуалних задатака применом скупова - решавање израза са више скуповних операција - решавање сложеног бројевног израза - решавање задатака са такмичења - примена правила дељивости - на основу основних правила дељивости, изводити правила дељивости нза сложене бројеве - примена на текстуалне задатке одговарајућих правила - навођење на закључивања у којим ситуацијама се користи НЗС и НЗД - решавање задатака из математичког листа и задатке са такмичења 	<ul style="list-style-type: none"> - откривају решења као и више начина за решавање проблема - примењују знање из скупова на реалне ситуације - умеју граfiчки да прикажу скупове, као и на основу граfiчког приказа да наведу елементе скупа - уме да постави одговарајући бројевни израз и да га израчуна - основна правила дељивости и оперишу са појмом дељивости у проблемским ситуацијама - умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац као и да их примене на текстуалне задатке
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	2	<ul style="list-style-type: none"> - разликовање узајамног положаја правих - указивање на узајамни положај кружница у зависности од централног растојања 	<ul style="list-style-type: none"> - цртају и конструишу, по потреби, геометријске објекте (права, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.) - уочавају положаје геометријских фигура
УГАО	4	<ul style="list-style-type: none"> - цртањем слика поставити пред ученике задатке које треба решити као и пружање помоћи 	<ul style="list-style-type: none"> - цртају, уочавају проблем и трагају за решењем - рачунају са угловима укључујући и претварање угаоних мера

		<ul style="list-style-type: none"> - увежбано извођење рачунских операција са различитим угаоним мерама - указивање на примену углова - логичко закључивање о величини угла и његовом одређивању на основу слике 	<ul style="list-style-type: none"> - познају углове уз трансверзалу паралелних правих, углове с паралелним крацима и њихова својства, такође умеју да цртају праву паралелну датој правој
РАЗЛОМЦИ	6	<ul style="list-style-type: none"> - смисаоно схватати разломке - увежбавање скраћивања и проширивања разломака, као и претварања разломка у децимални запис и обрнуто - вежбање сложених задатака са упоређивањем - вежбање задатака са такмичења - уочавање поступка решавања типских задатака - развијање дедуктивног закључивања - увежбавање приоритета рачунских операција - решавање једначина и неједначина са разломцима - израчунавање аритметичке средина и њена примена - увежбавање множења и дељења у оба записа и истовремена употреба истих 	<ul style="list-style-type: none"> - схватају појам разломка, умеју да га записују на разне начине и врше прелаз с једног начина на други али и да рачунају сложеније бројевне изразе са њима - умеју да упоређују разломке и да их представљају на бројевној правој - имају довољну увежбаност у извођењу основних рачунских операција с разломцима (у оба записа) - могу да читају, састављају и рачунају једноставније бројевне изразе и да их користе у реалним ситуацијама - Умеју да решавају једначине и неједначине с разломцима - По потреби претварају и друге јединице мере, рачунајући са њима - Знају израчунати аритметичку средину бројева - Знају шта је размера и умеју да је примене

			<ul style="list-style-type: none"> - Увиђају математички садржај у текстуалним задацима и изражавају га математичким језиком
Осна симетрија	2	<ul style="list-style-type: none"> - усвајање примене особина симетрале дужи и угла - конструисање оносиметричних фигура и скупа тачака - увиђање примене у свакодневном животу и повезивање градива 	<ul style="list-style-type: none"> - познају осну симетрију и њена својства, а умеју да конструишу и симетрале дужи, симетрале угла, конструишу симетричне тачке, симетричне фигуре у односу на дату праву као и нормале на дату праву кроз дату тачку - примењују особина симетрала и конструишу тражене скупове тачака

БИОЛОГИЈА

Циљеви додатног рада: Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.

Садржај-наставне теме	Трајање	Активности ученика	Начин и поступак остваривања (наставникове активности)	Оновни облици извођења програма	Оперативни задаци постигнути извођењем програма
Увод	1	- посматрају, разговарају, рукују микроскопом и лупом	-обучава за руковање лупом и микроскопом -упућује -подтиче на радозналост и самостални рад -одговара на питања	-фронтални - индивидуални -групни	<i>Оспособљавање за учење повезивањем демонстрацијом</i>
Особине живих бића и разноврсност живог света	1	- посматрају, -разговарају, -описују, -упоређују разлике између ћелија	-упућује -подтиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање -подтиче на радозналост и самостални рад -одговара на питања	-фронтални - индивидуални -групни	<i>Оспособљавање за учење повезивањем и упоређивањем</i>
Биљке-грађа и животни процеси	3	- посматрају, -разговарају, -описују, -упоређују -уочавају -закључују -препознају -израђују препарате	-упућује -подтиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање -подтиче на радозналост и самостални рад -одговара на питања -усмерава и прати активности ученика	-фронтални - индивидуални -групни	<i>Оспособљавање за учење повезивањем, упоређивањем и демонстрацијом</i>

		- микроскопирају -изводе једноставне огледе			
Разноврсност биљака, значај и заштита	3	- посматрају, -разговарају, -описују, -упоређују -уочавају -закључују -препознају	-упућује -подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање -подстиче на радозналост и самостални рад -одговара на питања -усмерава и прати активности ученика	-фронтални - индивидуални -групни	<i>Оспособљавање за учење повезивањем, упоређивањем и демонстрацијом</i>
Царство гљива	1	- посматрају, -разговарају, -описују, -упоређују -уочавају -закључују -препознају -израђују препарате - микроскопирају -изводе једноставне огледе	-упућује -подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање -подстиче на радозналост и самостални рад -одговара на питања -усмерава и прати активности ученика	-фронтални - индивидуални -групни	<i>Оспособљавање за учење повезивањем, упоређивањем и демонстрацијом</i>

РУСКИ ЈЕЗИК

План додатног рада се може мењати у зависности од потреба ученика, њихових захтева и исказаних жеља , као и процене предметног наставника да поједине области треба додатно појаснити.

Додатни рад ће окупљати ученике који желе да продубе своја знања и који желе да сазнају нешто више о предмету који уче. Одржаваће се у терминима који буду одговарали ученицима.

Садржаји програма

1. Стихи : Научусь-ка я считать
2. Шутки
3. Сказка
4. Басня: Заяц и лягушка
5. Стихи : Дети в клетке
6. Шутки
7. Сказка : Тигрушка-Добрушка
8. Стихи : Весна - красна
9. Шутки

ЧАС ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Програм рада одељенског старешине петог разреда

Месец	Редни број часа	ТЕМА
Септембар	1.	Календар, распоред и правилник о раду
	2.	Нови другари, предмети и наставници
	3.	Светски Дан заштите озонског омотача
	4.	Наше обавезе и одговорности
	5.	Хуманост је
Октобар	6.	Прослављамо Дан школе
	7.	Ми у дечјој недељи
	8.	Дан пешачења
	9.	Припрема за наше дружење / дан ученика V и VI разред/
Новембар	10.	Анализа рада у првом тромесечју
	11.	Уређујемо учионицу
	12.	Прихватање различитости /радионица/
	13.	Ко нас штити од насиља /осврт на Протокол/

Децембар	14.	Шта знамо о болестима зависности
	15.	А шта са модом / како се облачима /
	16.	Дан људских права
	17.	Морају ли различити ставови довести до сукоба
	18.	Смешна страна нашег одељења
Јануар	19.	Свети Сава
	20.	Постигли смо на крају првог полугодишта
Фебруар	21.	Рачунари-како их користимо
	22.	Куда нас води лаж
Март	23.	Неоправдано изостајање са наставе
	24.	Моје слободно време
	25.	Родитељи ме не разумеју, а тебе
	26.	Смета ми у односима између дечака и девојчице
	27.	Светски Дан воде
Април	28.	Лична хигијена
	29.	Постигли смо на такмичењима

	30.	Шта је стрампутица
Мај	31.	Лепо понашање у посетама, излетима
	32.	Међународни Дан птица
	33.	На екскурзији....
	34.	Загађивачи животне средине смо и ми
Јун	35.	Постигли смо на крају другог полугодишта
	36.	Желели сте, а нисмо разговарали о.....

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ПРОГРАМ РАДА - ЛИТЕРАРНО - РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА

	Назив активности	Разред	Планирано часова на годишњем нивоу
Септембар	-Формирање секције -Избор и анализа садржаја поводом Дана школе -Припрема за наступ на школској свечаности -Увежбавање наступа	V-VIII	1 1 1 1
Октобар	-Генерална проба -Чиниоци изражајног казивања -Акценатске вежбе -Обрада изабране песме	V-VIII	1 1 1 1
Новембар	-Истраживање облика изражавања песме -Вежбе интонације и интензитета -Паузе у рецитавању, понављање, рефрени, вежбе темпа, мимике и гестикулације -Избор анализе садржаја за наступ на школској свечаности	V-VIII	1 1 1 1
Децембар	-Увежбавање за наступ -Генерална проба пред наступ -Избор и анализа садржаја за прославу Нове године -Генерална проба пред новогодишњи наступ	V-VIII	1 1 1 1
Јануар	-Избор садржаја за прославу Светог Саве -Генерална проба	V-VIII	1 1
Фебруар	-Историја говорне уметности: историја позоришта, драме, беседништво -Беседништво	V-VIII	1 1

	-Припрема за такмичење у беседништву -Такмичење у беседништву		1 1
Март	-Посета другим секцијама (драмска, ликовна) и сарадња са њима -Посета позоришту -Дискусија о одгледаној представи -Сусрет са професионалним глумцем	V-VIII	1 1 1 1
Април	-Рецитовање -Избор песама за рецитовање -Припрема за такмичење у рецитовању -Припрема за такмичење у рецитовању	V-VIII	1 1 1 1
Мај	-Припрема за такмичење у рецитовању -Увежбавање наступа за такмичење -Генерална проба -Такмичење у рецитовању	V-VIII	1 1 1 1
Јун	-Рецитовање најбољих садржаја из протекле године -Анализа рада секције и садржај	V-VIII	1 1

ПРОГРАМ РАДА – МАКЕТАРСКО - МОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

- да се ученици упознају са основним техничким законитостима на којима почива архитектура и грађевинарство
- да ученицима пружи потребна теоријска знања о материјалима и техничко-технолошким поступцима у савременом грађевинарству
- да оспособи ученике да умеју користити техничке цртеже и шеме као и да знају своје замисли претворити у технички цртеж
- да оспособи ученике за самосталан практичан рад
- да подстиче развој стваралаштва у области грађевинарства

МАКЕТАРСКО-МОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА – годишњи фонд часова 36				
Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
-Упознавање са циљевима и задацима секције, као и са програмом рада	4	- слушају - посматрају - причају	-упознаје ученике са значајем моделарско-макетарске секције	- упознавање ученика са основним техничким законитостима на којима почива архитектура и грађевинарство и моделарство
- Техничко-технолошка документација у грађевинарству (моделарству) - Цртање планова, размера - Значај макетарства (моделарства)	4	- слушају - читају - пишу - причају - посматрају - цртају	-упознавање ученика са техничко-технолошком документацијом - објашњавање значаја макетарства и моделарства, као и њена примена	-упознавање са значајем техничко-технолошке документације - развијање техничке културе и писмености - подстиче афинитете ка техничким занимањима
- Познавање материјала у грађевинарству (моделарству) - Разматрање више планова за израду макета (модела) и избор једног или више њих	4	- слушају - читају - цртају - посматрају	- упознаје ученике са материјалима у грађевинарству(моделарству) - објашњава значај правилног избора материјала у изради модела (макете) - упознаје ученике са правилним руковањем	- упознавање ученика са врстама и својствима материјала у макетарству (моделарству) -оспособљавање ученика за правилан избор и руковање са материјалима и алатима

			алатима и прибором при изради модела (макете)	
- Рад на изабраном пројекту	4	- слушају - читају - цртају - посматрају - питају - праве	- упознаје ученике са поступцима и фазама израде пројекта - оспособљава ученике за самосталан рад на пројекту	- уче да теоријска знања примене у практичној изради пројекта - развијање техничке културе и писмености - омогућује самосталност у изради пројекта
- Израда макете (модела)	4	- слушају - посматрају - цртају - израђују - практичан рад	- оспособљава ученике за примену теоријски стечених знања у изради конкретне макете (модела) - оспособљава ученике за развијање моторичких вештина - уче ученике да користе средства за заштиту на раду	- примена теоријских знања у пракси - развијање моторичких вештина - правилно руковање алатима и прибором при изради модела и макета
- Рад на макети (моделу) и припрема за такмичење и смотре	10	- посматрају - слушају - цртају - учествују у припреми за такмичење и смотре - практичан рад	- оспособљавају ученике за практичну примену знања стечених претходним садржајима - оспособљава ученике за самосталан рад - развија позитиван такмичарски дух	- омогућава развијање техничке културе и писмености - примена стечених знања на конкретном задатку - примена стечених знања у пракси - развијање такмичарског духа - оспособљавање за будућа занимања из области архитектура и грађевинарство, машинства
- Рад на макетама и моделима по слободном избору	5	- посматрају - слушају - практичан рад - цртају	- координирају радом - развијају склоности ка естетици - оспособљавају за будућа занимања из области технике	- подстиче развој стваралаштва из области архитектура и грађевинарство - подстиче развој стваралаштва из области моделарства - развија способност примене стечених

				знања у пракси и свакодневном животу - припрема за будућа занимања
- Анализа резултата учешћа на такмичењима и смотрама	1	- дискутују - причају - анализирају - коментаришу	- слушају - коментаришу - оспособљавају ученике да самостално раде - развијају такмичарски дух	- омогућава развијање техничке културе и писмености - припрема за будућа занимања из области технике - омогућава развијање критичког мишљења

Начин остваривања програма

Програм макетарско-моделарске секције се остварује у кабинету за техничко информатичко образовање.

У кабинету се изводе следеће активности:

- Упознавање са значајем макетарско-моделарске секције
- Упознавање са материјалима, алатима и средствима за израду макета (модела)
- Упознавање са основним принципима израде техничких цртежа и њихово читање
- Упознавање са алгоритмом израде модела или макете
- припрема за такмичења и смотре
- Координација разговора ученик – наставник

ПРОГРАМ РАДА - ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

Ликовну секцију чине углавном талентовани ученици, али и други који показују интересовање за област ликовне уметности.

Садржаји програма:

- постављање сталне ликовне изложбе
- организовање и постављање изложби са различитом ликовном тематиком, ликовно-проблемских изложби, изложби медија или технике..
- организовање и представљање радова на школским такмичењима и конкурсима
- селекција радова и естетско процењивање за учешће на општинским, регионалним, републичким, међународним конкурсима
- организовање изложби и афирмација ученика ван школе (Народна библиотека, Народно позориште)
- припрема сценографије и костима приликом обележавања одређених датума (Дан школе, Савиндан)
- ангажовање на естетском уређењу школе.

Редни број теме	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Оперативни задаци извођења програма
1. Упознавање чланова секције и договор о даљем раду.	1	- слушају, посматрају, причају	- презентују - подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања - прате и усмеравају рад ученика	- монолошка, дијалогска, демонстративна,	- упознавање са програмом ликовне секције

2. Постављање сталне ликовне изложбе	1	- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, планирају, постављају изложбу	-подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика -подстичу свест о значају естетских вредности и њихове улоге у стварању амбијента пријатног за живот и рад.	- монолошка, дијалогска, демонстративна, метода практичног рада	-Развијање критичког и естетског мишљења - повезивање различитих естетских вредности у смислене целине. - планирање распореда радова у ходнику школе -реализација изложбе
3. Припрема сценографије и костима приликом обележавања дана школе	2	- слушају, посматрају, причају, описују, планирају, праве	-подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -	- монолошка, дијалогска, демонстративна, метода практичног рада	-стицање представе о функцији сценског простора -развијање осећаја за тумачење драмског текста кроз визуелну форму -просторно планирање
4. Ликовни материјали и технике, ван обавезног школског програма.	12	- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, користе нове материјале и технике у свом раду.	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика	- монолошка, дијалогска, демонстративна,	- стицање представе и схватање могућности коришћења нових материјала и техника у ликовном изражавању. (уљани пастел, акрил, сликање бојеним песком, асамблаж, деколаж, графичке технике...)

					<ul style="list-style-type: none"> - развијање особеног ликовног израза код ученика. - развијање естетских вредности и осећаја. - развијање критичког мишљења према свом и туђем раду - практична примена знања у свакодневном животу
5. Постављање ликовне изложбе, поводом Савиндана	1	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, планирају, постављају изложбу 	<ul style="list-style-type: none"> -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика -подстичу свест о значају естетских вредности и њихове улоге у стварању амбијента пријатног за живот и рад. 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, дијалогска, демонстративна, метода практичног рада 	<ul style="list-style-type: none"> -Развијање критичког и естетског мишљења - повезивање различитих естетских вредности у смислене целине. - планирање распореда радова у ходнику школе -реализација изложбе
6. Ликовни материјали и технике, ван обавезног школског програма.	14	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, користе нове материјале и технике у свом раду. 	<ul style="list-style-type: none"> - презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, дијалогска, демонстративна, 	<ul style="list-style-type: none"> - стицање представе и схватање могућности коришћења нових материјала и техника у ликовном изражавању. (уљани пастел, акрил, сликање бојеним песком, асамблаж, деколаж, графичке технике...) - развијање особеног ликовног израза код ученика.

					<ul style="list-style-type: none"> - развијање естетских вредности и осећаја. - развијање критичког мишљења према свом и туђем раду - практична примена знања у свакодневном животу
7. Селекција радова и естетско процењивање за учешће на општинским, регионалним, републичким, међународним конкурсима	2	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, врше естетску процену радова 	<ul style="list-style-type: none"> - подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. - прате и усмеравају рад ученика - подстичу свест о значају естетских вредности. - потстичу слободу мишљења и изношење личних естетских вредности и ставова 	дијалогска, демонстративна, метода разговора	<ul style="list-style-type: none"> - развијање естетских вредности и осећаја. - развијање критичког мишљења према свом и туђем раду
8. Организовање и реализација школске изложбе, најбољих радова, по мишљењу чланова ликовне секције	3	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, планирају, постављају изложбу 	<ul style="list-style-type: none"> - подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. - прате и усмеравају рад ученика - подстичу свест о значају естетских вредности и њихове улоге у стварању амбијента пријатног за живот и рад. 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, дијалогска, демонстративна, метода практичног рада 	<ul style="list-style-type: none"> - Развијање критичког и естетског мишљења - повезивање различитих естетских вредности у смислене целине. - планирање распореда радова у ходнику школе - реализација изложбе

ПРОГРАМ РАДА – ЕКОЛОШКА СЕКЦИЈА

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Оперативни задаци извођења програма
1.	2	Акција: Обележавање 16. септембра, Дана озонског омотача	-слушају -повезују -схватају -сарађују са другим школама у граду -упознају -усвајају -представљају резултате рада	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -подстичу свест о значају озонског омотача и његовом уништавању	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару	Ученици треба да: -схвате значај озонског омотача за опстанак живих бића -упознају људске активности и загађиваче који уништавају озонски омотач -схвате последице неодговорног понашања -се упознају са могућностима заштите животне средине
2.	6.	Примарна селекција отпада	-слушају -повезују -схватају -развијају у еколошку свест -истражују -учествују у радионицама и еко- патролама -учествују у вршњачкој едукацији и едукацији грађана -представљају резултате и продукте свога рада	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -подстичу свест о значају примарне селекције -организују радионице и практичан рад ученика -организују сарадњу са осталим школама	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару -теренски рад	Ученици треба да: -упознају значај примарне селекције отпада и рециклаже папира, пластике, метала, стакла и органског отпада -развију способност преношења знања на остале ученике и чланове своје породице -развијају креативност, еколошки пожељно понашање и способност лобирања и презентовања резултата рада

			на сајту школе и школском часопису -сарађују са другим секцијама у школи			
3.	4	Акција: Посета регионалној санитарној депонији Дубоко	-слушају -повезују -схватају -сарађују са другим школама у граду -упознају -усвајају -посматрају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -подстичу свест о значају примарне селекције отпада -организују посету депонији	-фронтални, -индивидуални, -групни -теренски рад	Ученици треба да: -упознају значај и функционисање примарне и секундарне селекције отпада -развију способност преношења знања на остале ученике и чланове своје породице
4.	2	Израда компостера у школском дворишту	слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -посматрају -представљају резултате рада -едукују друге ученике	-подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -подстичу свест о значају примарне селекције отпада	-фронтални, -индивидуални, -групни -теренски рад	Ученици треба да: -упознају значај и функционисање примарне и секундарне селекције отпада -упознају процес стварања земљишта од органског отпада -развију способност преношења знања на остале ученике и чланове своје породице
5.	2	Акција: Продишимо!	-слушају -повезују -схватају -сарађују са другим школама у граду -упознају -усвајају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару -теренски рад	Ученици треба да: -упознају јавност са квалитетом ваздуха у нашем граду и последицама по здравље људи --се упознају са могућностима заштите животне средине

			-представљају резултате рада	-прате и усмеравају рад ученика -организују сарадњу са осталим школама		
6.	2	Акција: Обележавање 4. новембра, Дана климатских промена	-слушају -повезују -схватају -сарађују са другим школама у граду -упознају -усвајају -представљају резултате рада	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање и закључивање -прате и усмеравају рад ученика --организују сарадњу са осталим школама	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару	Ученици треба да: -упознају еколошке факторе и њихов значај за живи свет -схвате повезаност загађивања и климатских промена -се упознају са могућностима заштите животне средине
7.	10	Зелени талас	-слушају -повезују -схватају -истражују у учествују радионицама -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и школском часопису -сарађују са другим школама у граду	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -организују радионице и практичан рад ученика	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару -теренски рад	Ученици треба да: -упознају еколошке факторе и њихов значај за живи свет -схвате повезаност загађивања и климатских промена -схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику односа материје и енергије -схвате значај еколошке равнотеже за одржавање екосистема -остваре сарадњу са ученицима из других школа и презентују добијене резултате
8.	2	Акција: Обележавање 5. марта, Дана енергетске ефикасности	-слушају -повезују -схватају -истражују -упознају -усвајају -представљају резултате рада	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика	-фронтални, -индивидуални, -групни, -рад у пару	Ученици треба да: -упознају појам и концепцију одрживог развоја -да упознају појам, значај и ограниченост природних ресурса - упознају значај селекције и прераде отпада и енергетске ефикасности

9.	2	Акција: Обележавање 22.марта, Дана вода	-слушају -повезују -схватају -истражују -упознају -усвајају -представљају резултате рада	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару -теренски рад	Ученици треба да: -упознају значај воде као фактора живота и извора загађивања вода -упознају последице које изазива загађена вода на живи свет -се упознају са рационалним коришћењем воде и могућностима заштите животне средине
10.	2	Акција: Обележавање 22.априла, Дана планете Земље	-слушају -повезују -схватају -истражују -учествују у радионицама -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и школском часопису -сарађују са другим школама у граду	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -организују радионице и практичан рад ученика	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару -теренски рад	Ученици треба да: - упознају јавност са загађивањем планете Земље и последицама по опстанак живота -се упознају са могућностима заштите животне средине -остваре сарадњу са ученицима из других школа и презентују добијене резултате
11.	2	Акција: Обележавање 5.јуна, Дана заштите животне средине	-слушају -повезују -схватају -истражују -учествују у радионицама -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и школском часопису -сарађују са другим школама у граду	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -организују радионице и практичан рад ученика	-фронтални, -индивидуални, -групни -рад у пару -теренски рад	Ученици треба да: -учествују у акцијама чишћења и уређивања простора -се упознају са могућностима заштите животне средине -остваре сарадњу са ученицима из других школа и презентују добијене резултате

ПРОГРАМ РАДА - БИБЛИОТЕЧКА СЕКЦИЈА

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у раду секције	Активности наставника у раду секције	Облици остваривања програма	Оперативни задаци извођења програма
1.	4	Упознавање ученика са историјатом настанка књига и развојем библиотеке (упознавање ученика 1.разреда са библиотеком)	- слушају - схватају - анализирају и расправљају о темама из прошлости књижевности и библиотека - развијају читалачку свест	- подстиче и развија читалачко интересовање код ученика - прати рад и држи предавања - издаје конкретне задатке	- индивидуални - фронтални	- упознавање значаја читања и писања - развијање креативности и способности комуникације и културе читања
2.	6	Упознавање са деловима књиге;упознавање са смештајем,техником издавања и враћања књига,вежбе у брзом проналажењу књига	- читају - слушају - коментаришу - примењују знања	- држи предавања - усмерава рад ученика - подстиче колективни дух	- фронтални - групни -индивидуални	- развијање читалачког интересовања - активно учествовање у свим активностима - схватање значаја чувања књига
3.	6	Организовање и уређење школске библиотеке (сређивање полица,санирање поцепаних књига...)	- учествују у раду - примењују знања - слушају - анализирају	- прати и усмерава рад - подстиче колективни дух - подстиче свест о чувању књига	- групни - индивидуални - фронтални	-подстицање и развијање читалачког интересовања - стицање знања из различитих области - развијање креативности

4.	6	Упознавање са популарним делима и писцима; Истицање најчитанијих књига и препорука за читање	<ul style="list-style-type: none"> - слушају - коментаришу - анализирају 	<ul style="list-style-type: none"> - издаје конкретне задатке - прати и усмерава рад - подстиче на размишљање 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - групни - рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање информационе писмености - развијање читалачке, комуникационе, истраживачке способности
5.	10	Сарадња са осталим секцијама; уређење паноа за различите датуме (Дан школе, Свети Сава...)	<ul style="list-style-type: none"> - примењују знања - коментаришу - активно учествују у свим активностима (изради паноа...) 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава рад ученика - подстиче на размишљање - издаје конкретне задатке 	<ul style="list-style-type: none"> - групни - индивидуални - фронтални - рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање читалачке способности - развијање креативности - развијање културе читања и писања - развијање колективног духа
6.	4	Планирање и организовање књижевног сусрета (посета песника или писца)	<ul style="list-style-type: none"> - учествују у раду - коментаришу - развијају читалачку свест - повезују и примењују знања 	<ul style="list-style-type: none"> - подстиче свест о потреби читања - прати и усмерава рад ученика - издаје конкретне задатке 	<ul style="list-style-type: none"> - групни - фронтални - индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање самосталности у процесу стицања знања - развијање креативности - стицање знања о животу и раду познатих писаца

ПРОГРАМ РАДА – СПОРТСКА-ФУДБАЛСКА СЕКЦИЈА

Спортска секција фудбал – годишњи фонд часова 36						
Тематска целина	Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Оперативни задаци извођења програма
1. Фудбал	1. Вођење, додавање лопте	5	- слушају, посматрају, причају, трче, анализирају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -демонстрирају	-демонстративна, вербална	- стекну представу о значају физичке културе, овладају вестином додавања и вођења лопте
	2. Шутирање и дриблинг	8	- слушају, посматрају, причају, трче, анализирају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -демонстрирају	-демонстративна, вербална	- стекну представу о значају физичке културе, овладају вестином дриблинга лопте, развијају прецизност и координацију

	3. Тактика игре напад и одбрана	12	- слушају, посматрају, причају, трче, анализирају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -демонстрирају	-демонстративна, вербална	- стекну преставу о значају физичке културе, овладају вестином дриблинга лопте, развијају прецизност и кординацију
	4. Игра, примена правила и такмичење	11	- слушају, посматрају, причају, трче, анализирају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прате и усмеравају рад ученика -демонстрирају	-демонстративна, вербална	- стекну преставу о значају физичке културе, овладају вестином дриблинга лопте, развијају прецизност и кординацију, развијање такмичарског духа и тимског рада

Недеља спорта: Прво полугодиште – прва радна недеља у октобру
Друго полугодиште – задња радна недеља у марту

ЕКСКУРЗИЈА

Сва питања у вези екскурзија ученика (појам екскурзије, циљ, задаци, садржаји, програм, извођење и услови за извођење екскурзије, избор агенције, као и друга питања везана за реализацију екскурзија), регулисана су Правилником о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања. Посебан је програм и садржај екскурзије у првом циклусу, а посебан у другом циклусу основног образовања и васпитања. Правилник објављен у Просветном гласнику 7/2010.

Садржаји екскурзије остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма.

Циљ екскурзије, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

Задаци екскурзије су:

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање,
- развијање способности оријентације у простору.

5. разреда – дводневна екскурзија

Време - мај месец текуће школске године *план екскурзије се одређује сваке школске године и биће у прилогу додат као анекс

Надокнада екскурзије је радна субота

Програм посета

У оквиру физичких активности код ученика 5. разреда планирани су једнодневни излети: 1.ШЕТЊА ДО РЗАВА 2.БИЦИКЛИЗАМ И ПЕШАЧЕЊЕ У ОКОЛИНИ РАВНИ И ДРЕЖНИКА. Наставиће се реализација пројекта „РУСИЈИ У ПОХОДЕ С ЉУБАВЉУ“.